

Zvláštní zpráva

Označování potravin v EU

Spotřebitelé se mohou ztratit v bludišti etiket



EVROPSKÝ
ÚČETNÍ DVŮR

Obsah

	Body
Shrnutí	I–VII
Úvod	01–09
Co je označování potravin?	01–03
Pravidla pro označování potravin	04–06
Druhy informací na etiketách	07–08
Úlohy a povinnosti	09
Rozsah a koncepce auditu	10–14
Připomínky	15–84
Právní rámec EU stanoví, jakými nezbytnými informacemi mají být potraviny označeny, má však významné mezery	15–45
Právní rámec EU stanoví, jakými nezbytnými informacemi mají být potraviny označeny	16–19
Opožděné aktualizace právního rámce omezují schopnost spotřebitelů provádět informovaný výběr	20–45
Informace na etiketách mohou být matoucí nebo zavádějící a porozumění etiketám se systematicky nesleduje	46–59
Neustále se vyvíjející postupy označování zvyšují složitost a mohou spotřebitele zmást nebo uvést v omyl	47–51
Potřeby spotřebitelů ani jejich porozumění etiketám se systematicky nemonitoruje	52–54
Spotřebitelé ne vždy rozumí etiketám a osvětové kampaně nejsou prioritou	55–59
V kontrolních systémech, sankcích a podávání zpráv jsou nedostatky	60–84
Kontrolní systémy jsou zavedeny, vykazují však nedostatky	62–65
Nedostatečné kontroly dobrovolných informací a internetového maloobchodu	66–72
Pokuty nejsou vždy odrazující, účinné nebo přiměřené	73–75
Způsob, kterým členské státy podávají zprávy o svých úředních kontrolách, je těžkopádný a jeho přidaná hodnota není jasná	76–84

Závěry a doporučení

85–95

Přílohy

Příloha I – Témata ke zlepšení uvedená v nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům a v nařízení o tvrzeních

Příloha II – Příklady postupů označování, které by mohly spotřebitele uvést v omyl

Příloha III – Typy systémů výživového označování na přední straně obalu v EU a ve Spojeném království

Použité zkratky

Odpovědi Komise

Harmonogram

Auditní tým

Shrnutí

I Etikety poskytují spotřebitelům informace o obsahu potravin a pomáhají jim rozhodovat se o tom, co koupí, informovaným způsobem. Evropská unie má zavedena pravidla pro označování, jejichž cílem je poskytovat občanům informace o obsahu a vlastnostech potravinářských výrobků.

II Tento audit jsme provedli kvůli rostoucímu zájmu spotřebitelů, orgánů EU a dalších zúčastněných stran o informace o potravinách. Posuzovali jsme, zda označení potravin v EU pomáhají spotřebitelům přijímat při nákupu informovaná rozhodnutí. Kontrolovali jsme právní rámec EU a způsob, jakým se sleduje, jak spotřebitelé rozumí etiketám. Rovněž jsme prozkoumali kontrolní systémy členských států, to, jak kontrolují, zda potravinářské společnosti dodržují pravidla pro označování, a jak Komise a členské státy podávají zprávy o těchto kontrolách.

III Celkově jsme došli k závěru, že označování potravin v EU může pomoci spotřebitelům přijímat lépe informovaná rozhodnutí při nákupu potravin, existují však významné mezery v právním rámci EU a slabé stránky v oblasti monitorování, podávání zpráv, kontrolních systémů a sankcí. To vede k tomu, že spotřebitelé se setkávají s etiketami, jež mohou být matoucí nebo zavádějící nebo kterým ne vždy rozumí.

IV Zjistili jsme, že právní rámec EU stanoví, jakými nezbytnými informacemi mají být potraviny označeny, ale sedm z jedenácti plánovaných aktualizací nebylo dokončeno. Členské státy prováděly různé iniciativy, aby nahradily některé chybějící prvky rámce EU. To omezuje schopnost spotřebitelů provádět informovaný výběr a způsobuje to nerovnost, pokud jde o přístup spotřebitelů k některým informacím souvisejícím s potravinami v celé EU.

V Zjistili jsme rovněž, že nové postupy potravinářských společností týkající se označování zvyšují složitost a mohou spotřebitele mást nebo uvést v omyl. Komise a členské státy systematicky nesledují potřeby spotřebitelů a jejich porozumění etiketám. Je však zřejmé, že spotřebitelé ne vždy etiketám rozumí. Aby se tato otázka vyřešila, je klíčové informování a vzdělávání spotřebitelů, avšak členské státy provádějí osvětové kampaně pro spotřebitele sporadicky.

VI Členské státy mají povinnost vytvořit kontrolní systémy a kontrolovat, zda potravinářské společnosti řádně dodržují pravidla pro označování. Tyto systémy jsou zavedeny, ale kontroly týkající se dobrovolných informací a internetového maloobchodu nejsou dostatečné. Pokud jde o porušování předpisů, pokuty nejsou vždy odrazující, účinné ani přiměřené. Členské státy a Komise také podávají zprávy o výsledcích svých kontrol, ale zjistili jsme, způsob podávání zpráv je složitý a přidaná hodnota není jasná.

VII Komisi doporučujeme:

- řešit mezery v právním rámci EU pro označování potravin,
- s větším úsilím analyzovat postupy v oblasti označování,
- monitorovat očekávání spotřebitelů a přijmout taková opatření, aby byli schopni označování potravin lépe porozumět,
- posílit kontroly dobrovolných etiket a internetového maloobchodu prováděné členskými státy,
- zlepšit podávání zpráv o označování potravin.

Úvod

Co je označování potravin?

01 Etikety poskytují spotřebitelům informace o obsahu potravin a pomáhají jim rozhodovat se o tom, co koupí, informovaným způsobem. Podle definice EU se etiketou rozumí „jakýkoli štítek, značka, známka, obrazový nebo jiný popis, který je napsán, vytištěn, natištěn pomocí šablony, vyznačen, proveden jako reliéf nebo vytlačen na obalu nebo nádobě potravin nebo k nim připojen“¹.

02 Etikety poskytují informace ohledně nutriční hodnoty, možných rizik (alergeny) a bezpečné konzumace produktu (vyznačení data). Jsou také důležitým prostředkem reklamy, neboť jsou používány ke zvýšení atraktivity produktu pro možné kupující tím, že zdůrazňují určité vlastnosti, například že jde o zdravý, ekologický nebo bezpečný produkt.

03 Právo spotřebitelů na komplexní a přesné informace o potravinách se v posledních letech stává stále významnější, a to s rostoucím zájmem o zdraví a zdravý životní styl, udržitelnost a transparentnost. Zároveň se vyvíjejí i marketingové postupy a výběr potravin se rozšířil.

¹ Článek 2 [nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) č. 1169/2011](#) ze dne 25. října 2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům.

Pravidla pro označování potravin

04 EU má zaveden právní rámec, jehož cílem je poskytovat občanům informace o obsahu a vlastnostech potravinářských výrobků, většinou prostřednictvím postupů označování. Smlouva o fungování Evropské unie požaduje, aby EU zajistila vysokou úroveň ochrany spotřebitelů tím, že chrání jejich zdraví, bezpečnost a hospodářské zájmy a podporuje jejich právo na informace².

05 Poskytování informací o potravinách spotřebitelům je regulováno souborem obecných předpisů (viz [obrázek 1](#)), jako je nařízení o obecném potravinovém právu z roku 2002³, nařízení o tvrzeních z roku 2006⁴ a [nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům z roku 2011](#). Posledně jmenované nařízení stanoví, že informace musí být přesné, jasné, snadno srozumitelné a nesmí být zavádějící a neměly by být nejednoznačné ani matoucí⁵. Označování potravin v EU je rovněž regulováno souborem oborových předpisů, které stanoví požadavky na konkrétní potravinářské výrobky (víno, vejce, med, olivový olej, potraviny určené pro malé děti atd.).

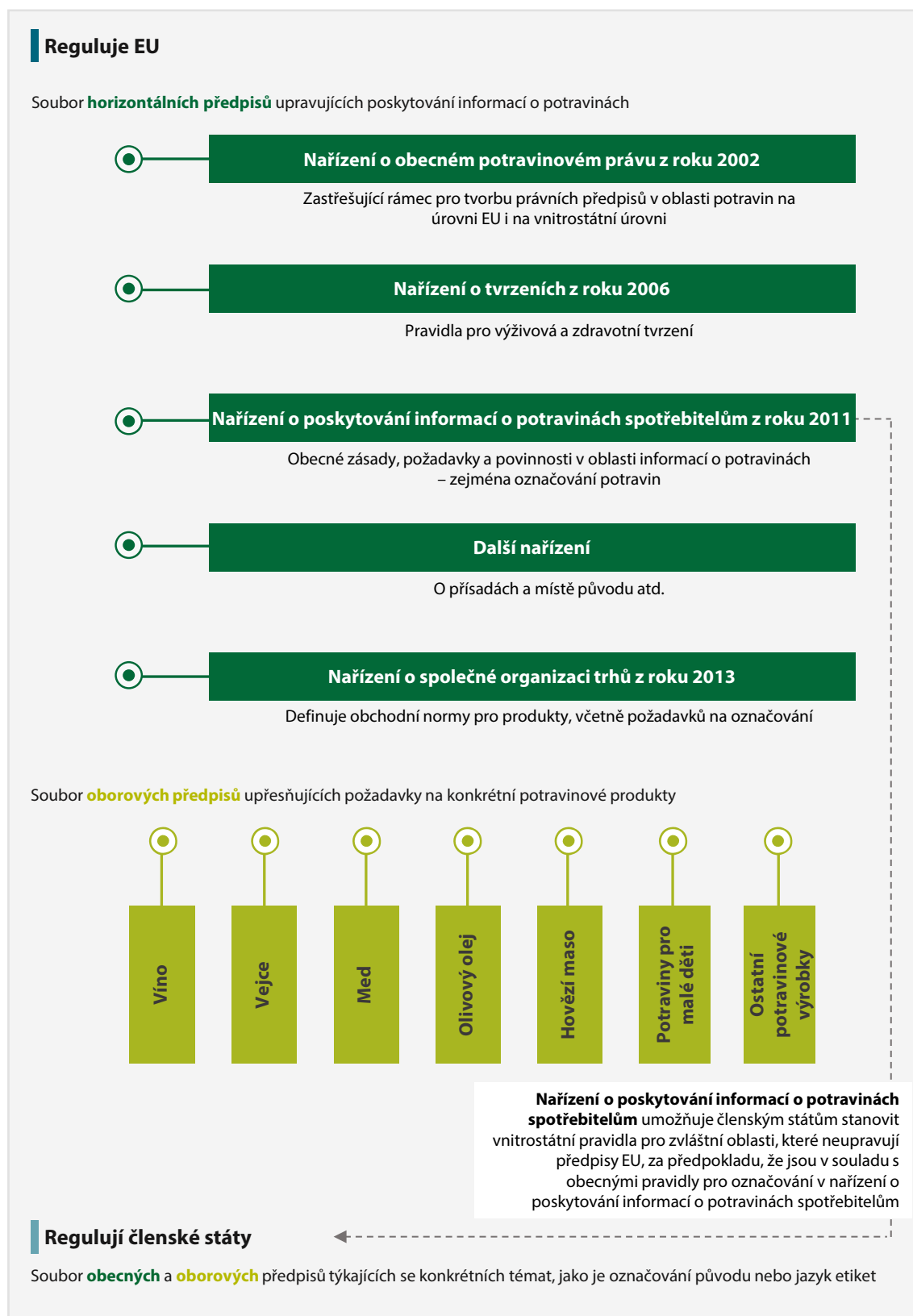
² Článek 169 Smlouvy o fungování Evropské unie.

³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva.

⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 ze dne 20. prosince 2006 o výživových a zdravotních tvrzeních.

⁵ Články 7 a 36 nařízení (EU) č. 1169/2011.

Obrázek 1 – Předpisy upravující označování potravin v EU



Zdroj: EÚD.

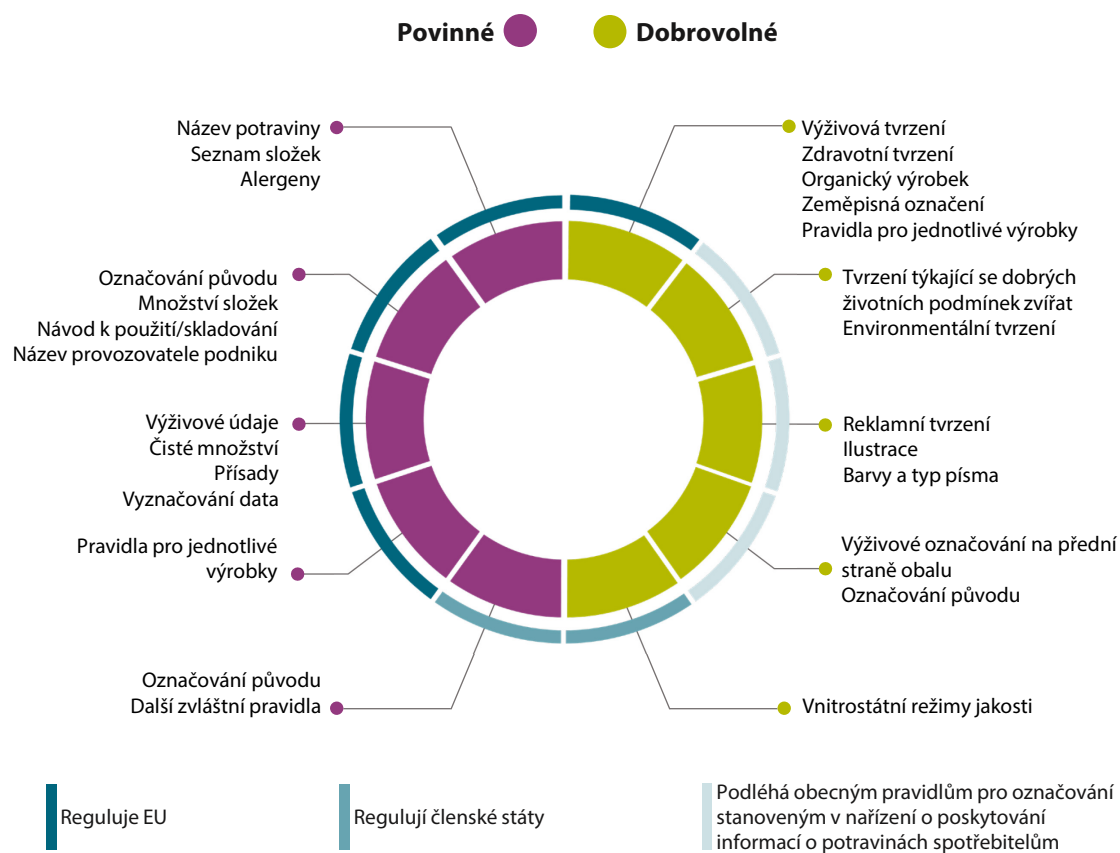
06 Kromě těchto pravidel EU umožňuje nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům členským státům stanovit vnitrostátní pravidla pro specifická témata, jako je označování původu nebo jazyk etiket. Tyto informace musí být v souladu s obecnými pravidly pro označování uvedenými v nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům (viz bod **05**).

Druhy informací na etiketách

07 Nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům požaduje, aby v případě balených potravin (potraviny, které jsou před prodejem vloženy do obalu) etikety obsahovaly určité povinné informace. Je také běžné uvádět tzv. dobrovolné informace, které mají spotřebitele informovat a zaujmout. Tyto informace mohou být uvedeny, pokud dodržují základní pravidla nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům (viz bod **05**).

08 Ačkoli povinné informace se zaměřují většinou na zdraví a bezpečnost, dobrovolné prvky mají širší rozsah a sahají od environmentálních tvrzení až k ilustracím – jak ukazuje **obrázek 2**. **Obrázek 3** dokládá, jak se to provádí v praxi.

Obrázek 2 – Přehled toho, co představují povinné a dobrovolné informace a jak jsou regulovány



Obrázek 3 – Příklad povinného a dobrovolného označování potravin na výrobku

Povinné informace

- 1 Název potraviny
- 5 Vyznačování data
- 6 Výživové údaje
- 7 Název provozovatele podniku
- 8 Návod k použití / skladování
- 9 Seznam složek / alergeny
- 10 Čisté množství

Dobrovolné informace

- 2 Výživové tvrzení
- 3 Země původu
- 4 Výživové označení (přední strana obalu)

The diagram shows a yellow butter tub and its label. Numbered callouts point to the following elements:

- 1** Název potraviny: Lehké MÁSLO
- 2** Výživové tvrzení: Zdroj omega-3 mastných kyselin
- 3** Země původu: VYROBENO V BUTTERLANDU
- 4** Výživové označení: NUTRI-SCORE ABCDE
- 5** Vyznačování data: Minimální trvanlivost do: 20. 09. 2024
- 6** Výživové údaje: Table with nutritional values per 100g.
- 7** Název provozovatele podniku: Happyfarm Inc., 23 Milk Street, 43110 Cheesy, Butterland
- 8** Návod k použití / skladování: Skladujte při teplotě nižší než 7° C
- 9** Seznam složek / alergeny: SLOŽKY: Voda, koncentrované máslo (MLÉKO), modifikovaný škrob, aroma, MLÉČNÉ bílkoviny, OVESNÁ vláknina, sůl, rybí olej (2,8 %), MLÉČNÝ koncentrát, konzervant (sorban draselný).
- 10** Čisté množství: e 250 g

Zdroj: EÚD.

Úlohy a povinnosti

09 Označováním potravin se v EU zabývají různé subjekty.

- Provozovatelé potravinářských podniků (dále jen „potravinářské společnosti“) musí zajistit, aby jejich produkty splňovaly požadavky potravinového práva.
- Členské státy prosazují potravinové právo a musí monitorovat potravinářské společnosti a kontrolovat, zda dodržují příslušné požadavky ve všech fázích produkce, zpracování a distribuce. Za tím účelem podle nařízení o úředních kontrolách⁶ udržují systém kontrol a uplatňují pravidla pro sankce v případě porušení potravinového práva. Členské státy musí Komisi každoročně podat zprávu o uplatňování svých úředních kontrol.
- Komise musí monitorovat provádění právního rámce EU pro označování potravin a může navrhnout jeho aktualizace. Je také povinna ověřovat, zda jsou kontrolní systémy na vnitrostátní úrovni účinné, a spravovat online aplikaci systému včasné výměny informací pro potraviny a krmiva (iRASFF), ve které musí členské státy hlásit rizika související s potravinami.
- Evropský úřad pro bezpečnost potravin poskytuje Komisi nezávislé vědecké a technické poradenství v oblastech, které mohou mít přímý nebo nepřímý dopad na označování potravin.

⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/625 ze dne 15. března 2017 o úředních kontrolách.

Rozsah a koncepce auditu

10 V této zprávě zkoumáme zda označování potravin v EU pomáhá spotřebitelům přijímat při nákupu potravin informovaná rozhodnutí. Kontrolovali jsme právní rámec EU a způsob, jakým se sleduje, jak spotřebitelé rozumí etiketám. Rovněž jsme prozkoumali kontrolní systémy členských států, to, jak kontrolují, zda potravinářské společnosti dodržují pravidla pro označování, a jak Komise a členské státy podávají zprávy o těchto kontrolách. Audit se zaměřil konkrétně na označování balených potravin.

11 Tento audit jsme provedli kvůli rostoucímu zájmu spotřebitelů, orgánů EU a dalších zúčastněných stran o informace o potravinách. Výběr prováděný spotřebiteli na základě etiket může mít také důsledky pro jejich zdraví a pohodu. Komise oznámila revizi nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům ve strategii „Od zemědělce ke spotřebiteli“. Očekáváme, že naše zjištění a doporučení napomohou debatě o této revizi.

12 EÚD se ve své předchozí činnosti tématem označování potravin konkrétně nezabýval. Náš audit však doplňuje dřívější zprávy. V roce 2019 jsme zkoumali, jak politika v oblasti bezpečnosti potravin chrání občany před chemickými riziky⁷, a prověřovali jsme také kontrolní systém pro ekologické produkty⁸. Ve zvláštní zprávě o plýtvání potravinami⁹ jsme se rovněž zabývali vyznačením data a v nedávném přezkumu přepravy živých zvířat¹⁰ označováním masa (viz [obrázek 4](#)).

⁷ Zvláštní zpráva 02/2019, body 46–69.

⁸ Zvláštní zpráva 04/2019, bod 89.

⁹ Zvláštní zpráva 34/2016, body 67–69.

¹⁰ Přezkum 03/2023, body 29–36.

Obrázek 4 – Auditní činnost EÚD od roku 2016 týkající se označování potravin a příslušná zjištění

Nejednoznačné a matoucí postupy vyznačování data	Zvláštní zpráva 34/2016: Boj proti plýtvání potravinami: příležitost pro EU jak zlepšit účinné využívání zdrojů v potravinovém řetězci
Omezení v systému kontroly bezpečnosti potravin v EU	Zvláštní zpráva 02/2019: Chemická nebezpečí v našich potravinách: politika EU v oblasti bezpečnosti potravin nás chrání, ale stojí před výzvami
Nesprávné označování původu u ekologických výrobků	Zvláštní zpráva 04/2019: Kontrolní systém pro ekologické produkty se zlepšil, některé výzvy ale přetrvávají
Absence společných norem v oblasti označování masa	Přezkum 03/2023: Přeprava živých zvířat v EU: výzvy a příležitosti

Zdroj: EÚD.

13 Audit se vztahuje na období let 2011 až 2023. Setkali jsme se se zástupci Komise (Generálního ředitelství pro zdraví a bezpečnost potravin a Generálního ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova) a provedli rozhovory se zástupci příslušných orgánů v Belgii, Itálii a Litvě. Tyto členské státy jsme zvolili na základě zeměpisné rovnováhy, složitosti systémů označování potravin a pokrytí některých klíčových témat označování (například označování původu a výživové označování na přední straně obalu).

14 Získali jsme důkazní informace z různých zdrojů uvedených na [obrázku 5](#).

Obrázek 5 – Vykonaná činnost



Dokumentární přezkum nařízení EU, pokynů Komise, podávání zpráv a hodnocení



Dokumentární přezkum vnitrostátních předpisů, kontrolních plánů a podávání zpráv (včetně v systému iRASFF) za strany navštívených členských států a dále sledování kontrol dodržování pravidel pro označování v těchto zemích přímo na místě



Rozhovory se zástupci Komise a orgánů členských států



Přezkum různých studií o označování potravin a diskuse se zúčastněnými stranami v potravinářském průmyslu, jako jsou evropské a vnitrostátní sdružení spotřebitelů a organizace producentů, Evropský úřad pro bezpečnost potravin a Organizace OSN pro výživu a zemědělství

Zdroj: EÚD.

Připomínky

Právní rámec EU stanoví, jakými nezbytnými informacemi mají být potraviny označeny, má však významné mezery

15 Prozkoumali jsme současný právní rámec EU pro označování potravin a zabývali jsme se tím, jak Komise postupovala při jeho přezkumu a aktualizaci. Očekávali jsme, že:

- právní rámec EU stanoví, jakými nezbytnými informacemi mají být potraviny označeny,
- Komise navrhne včasné a vhodné aktualizace rámce, jak je stanoveno v nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům a v nařízení o tvrzeních.

Právní rámec EU stanoví, jakými nezbytnými informacemi mají být potraviny označeny

16 Náš dokumentární přezkum ukázal, že jakými nezbytnými informacemi mají být potraviny označeny, je v právním rámci EU stanoveno v nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům a doplněno nařízením o tvrzeních a oborovými předpisy EU. Nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům vstoupilo v platnost na konci roku 2014. Začlenilo různé části právních předpisů do jednoho harmonizovaného souboru pravidel a posílilo požadavky týkající se označování potravin s cílem pomoci spotřebitelům informovaně se rozhodovat. Obsahovalo rovněž definice některých klíčových konceptů (jako je například čitelnost, doba minimální trvanlivosti) a stanovilo určité informace jako povinné. Stalo se například povinností uvádět informace o alergenech, o výživě (s uvedením energetické hodnoty a množství tuků, nasycených tuků, sacharidů, cukrů, bílkovin a soli na 100 g nebo na 100 ml) a o způsobu uchovávání produktů.

17 Nařízení o tvrzeních platí od července 2007 a bylo významným krokem při regulaci výživových a zdravotních tvrzení v rámci obchodních sdělení o potravinách. Zjistili jsme, že pomáhá chránit spotřebitele před zavádějícími a nepodloženými tvrzeními. Uvádí například seznam povolených tvrzení, která mohou potravinářské společnosti uvádět na produktech splňujících příslušné podmínky.

18 Soubor oborových předpisů zahrnuje požadavky na označování pro specifické kategorie potravin. Ty například definují, že je povinné uvést způsob produkce nebo chovu, původ, odrůdu nebo jak může být produkt nazýván.

19 Celkově tedy právní rámec EU představuje základ pro poskytování nezbytných informací týkajících se etiket spotřebitelům a může jim pomoci přijímat lépe informovaná rozhodnutí. Potvrdily to naše diskuse se zúčastněnými stranami a orgány členských států.

Opožděné aktualizace právního rámce omezují schopnost spotřebitelů provádět informovaný výběr

20 Nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům a nařízení o tvrzeních stanovila povinnost Komise provést opatření (v podobě zpráv, právních aktů a legislativních návrhů) ohledně 11 témat. Do září 2024 dokončila Komise práci jen na čtyřech z jedenácti témat (viz [obrázek 6](#) a [příloha I](#)).

Obrázek 6 – Opatření, která má Komise přijmout podle nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům a nařízení o tvrzeních

Téma	Očekávané výsledky	Lhůta	
Transmastné kyseliny	Zpráva / legislativní návrh (ve vhodném případě)	2014	 Dokončeno
Výskyt lepků	Právní akt	–	
Země původu	Právní akt Zpráva / legislativní návrh (ve vhodném případě)	2013 2014	
Alkoholické nápoje	Zpráva / legislativní návrh (ve vhodném případě)	2014	
Zdravotní tvrzení	Právní akt	2010	 Probíhá
Výživové profily	Právní akt	2009	
Výživové označování na přední straně obalu	Zpráva / legislativní návrh (ve vhodném případě)	2017	
Preventivní označování alergenů	Právní akt	–	
Čitelnost	Právní akt	–	 Dosud žádné opatření
Potraviny pro vegetariány nebo vegany	Právní akt	–	
Referenční hodnoty příjmu pro konkrétní skupiny obyvatelstva	Právní akt	–	

Zdroj: EÚD.

21 V prosinci 2015 zveřejnila Komise zprávu o transmastných kyselinách a v roce 2019 bylo přijato [nařízení](#) stanovující maximální limit pro transmastné kyseliny v potravinách. Transmastné kyseliny jsou nenasycené mastné kyseliny, jejichž vysoká konzumace zvyšuje riziko [srdečních chorob](#).

22 Komise také přijala prováděcí akt o tvrzeních, která mohou být použita u potravin vhodných pro osoby s nesnášenlivostí lepku, jako je „bez lepku“ nebo „velmi nízký obsah lepku“¹¹.

23 Pokud jde o zemi původu, Komise přijala pravidla pro povinné označení původu pro určité potravinové produkty v letech 2013 a 2018, jak je stanoveno v nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům. Ve své strategii „Od zemědělece ke spotřebiteli“ z roku 2020 Komise oznámila, že zváží, zda navrhne rozšířit povinné označení původu nebo provenience na určité produkty. K září 2024 Komise návrh dosud nezveřejnila. Sedm členských států EU (Řecko, Španělsko, Francie, Itálie, Litva, Portugalsko a Finsko) přijalo povinné vnitrostátní systémy označování pro **určité potravinové produkty**. Způsobuje to nerovný přístup spotřebitelů k některým informacím souvisejícím s potravinami v celé EU.

24 Alkoholické nápoje byly vyňaty z povinnosti uvádět seznam složek nebo výživové údaje. V roce 2017 zveřejnila Komise v souladu s nařízením o poskytování informací o potravinách spotřebitelům zprávu **o etiketách alkoholických nápojů** a v roce 2019 podepsala dvě memoranda o porozumění s odvětvím piva a lihovin. V roce 2021 spolunormotvůrci také přijali nařízení¹², které požadovalo uvádění seznamu složek a výživové údaje u vína a aromatizovaných vinných výrobků. Jako součást Evropského plánu boje proti rakovině, který byl přijat v únoru 2021, Komise oznámila návrh povinného označování alkoholických nápojů, které má přispívat k prevenci rakoviny. S ohledem na chybějící harmonizovaná pravidla na úrovni EU některé členské státy začaly provádět své vlastní iniciativy ohledně označování alkoholu (jako jsou povinné **etikety se zdravotními varováními** na alkoholu v Irsku nebo **etikety s varováními v souvislosti s těhotenstvím** v Litvě), což ztěžuje rovný přístup spotřebitelů k některým informacím souvisejícím s potravinami v celé EU.

25 Komise na ostatních tématech buď pracuje, nebo dosud nezačala pracovat, což je případ čitelnosti, potravin pro vegetariány nebo vegany a referenčních hodnot příjmu pro konkrétní skupiny obyvatel. To omezuje schopnost spotřebitelů provádět informovaný výběr a způsobuje to nerovnost, pokud jde o přístup spotřebitelů k některým informacím souvisejícím s potravinami v celé EU, jak je vysvětleno v následujících pododdílech.

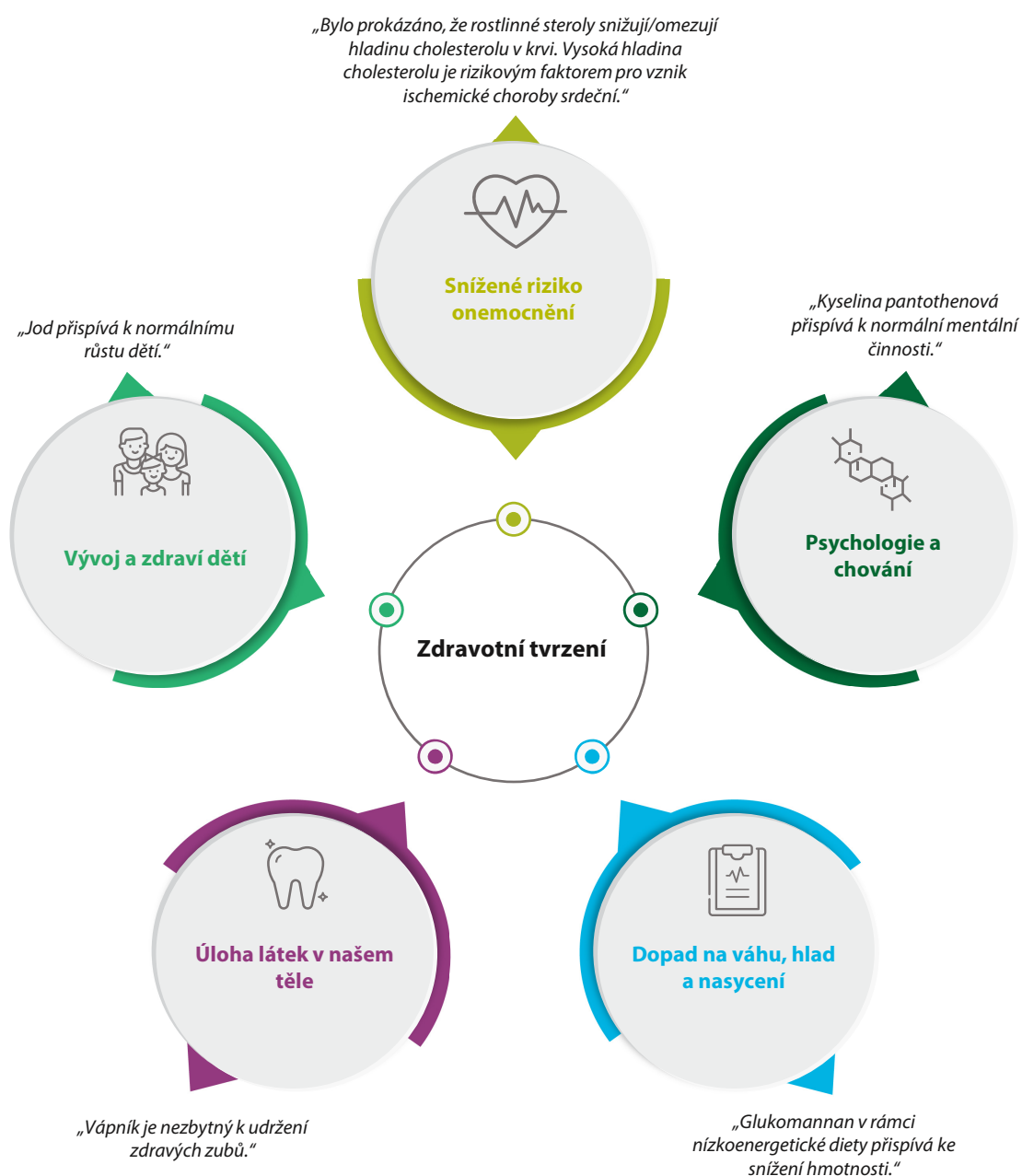
¹¹ **Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 828/2014 ze dne 30. července 2014** o požadavcích na poskytování informací o nepřítomnosti či sníženém obsahu lepku v potravinách spotřebitelům.

¹² **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2117 ze dne 2. prosince 2021.**

Chybí seznam zdravotních tvrzení o rostlinných produktech schválených pro EU

26 Mnohé potravinové produkty o sobě tvrdí, že mají pozitivní dopady na naše zdraví – tyto typy tvrzení se označují jako „zdravotní tvrzení“. Po vědeckém posouzení 4 637 tvrzení používaných v EU Komise v květnu 2012 zveřejnila **nařízení** stanovující seznam 222 schválených zdravotních tvrzení o vitamínech, minerálech nebo dalších jiných než rostlinných látkách (viz **obrázek 7** uvádějící typy povolených zdravotních tvrzení).

Obrázek 7 – Pět typů zdravotních tvrzení schválených Komisí

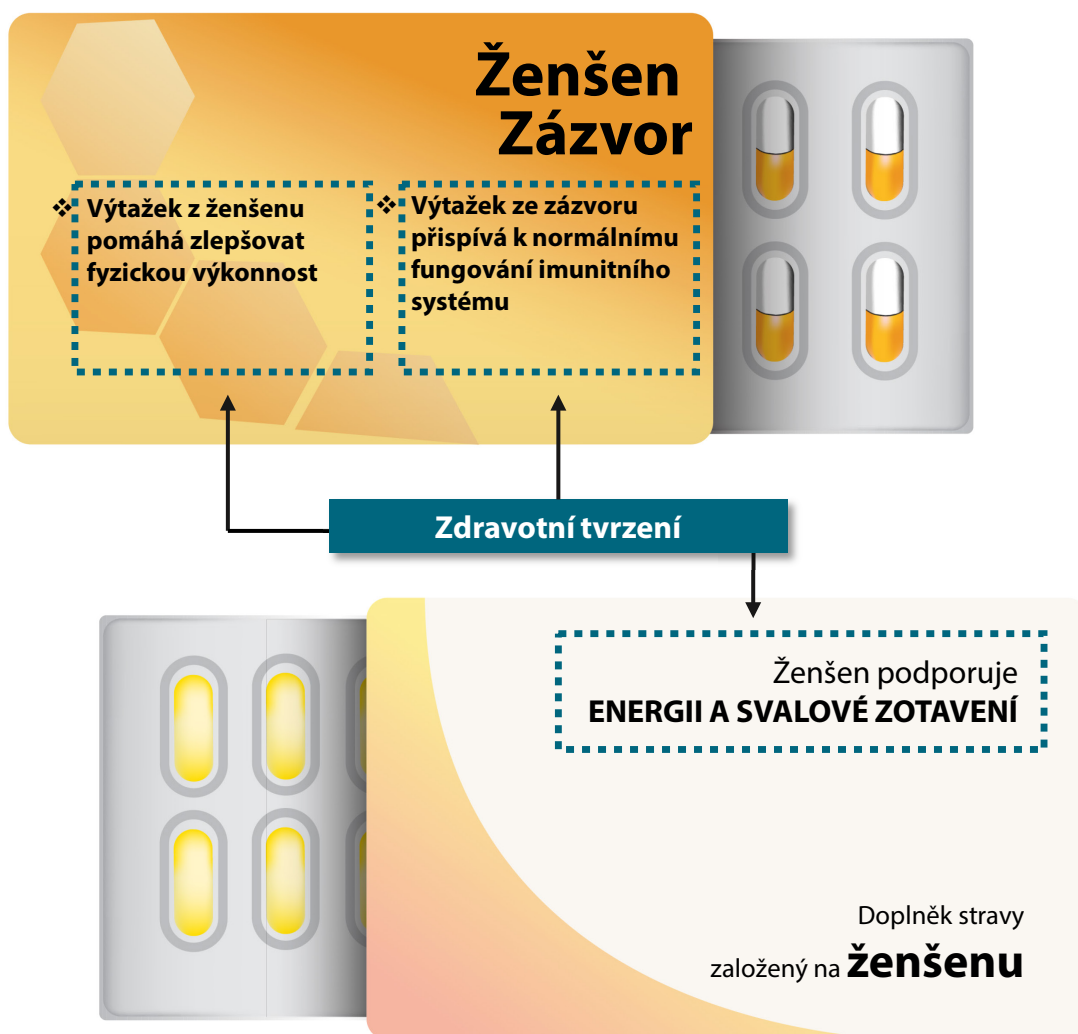


Zdroj: EÚD na základě nařízení 432/2012 a rejstříku EU zdravotních tvrzení.

27 Komise pozastavila vědecké posouzení dílčí kategorie zdravotních tvrzení týkajících se rostlinných látek, protože studie prokazující dopad těchto látek na lidi, které byly vyžadovány k posouzení jejich účinnosti, [nebyly k dispozici](#). V roce 2023 [Evropský parlament](#) trval na tom, že je naléhavě třeba posoudit tvrzení, která čekala na posouzení od roku 2010. Navzdory tomu 2 078 tvrzení týkajících se rostlinných látek [zůstává „odloženo“](#).

28 Protože chybí seznam tvrzení týkajících se rostlinných látek schválených pro EU, jsou spotřebitelé vystaveni tvrzením, která nejsou doložena vědeckým posouzením nebo jsou potenciálně zavádějící (viz příklady na [obrázku 8](#)). Členské státy tato tvrzení řeší vlastním způsobem (viz [obrázek 9](#)), což může ještě zvýšit zmatení spotřebitelů.

Obrázek 8 – Příklady tvrzení týkajících se rostlinných látek, která nejsou doložena vědeckým posouzením EU



Zdroj: EÚD.

Obrázek 9 – Odlišné přístupy k tvrzením týkajícím se rostlinných látek v členských státech, jimiž jsme se zabývali

BELGIE

Když potravinářské společnosti uvádějí na trh rostlinný produkt, musí informovat ministerstvo zdravotnictví. Orgány veškerá tvrzení ověřují na základě orientačního seznamu schválených tvrzení.

ITÁLIE

Když potravinářské společnosti uvádějí na trh rostlinný produkt, musí informovat ministerstvo zdravotnictví. Orgány kontrolují složení a povinné/dobrovolné označení některých z těchto produktů. Neexistuje seznam schválených tvrzení.

LITVA

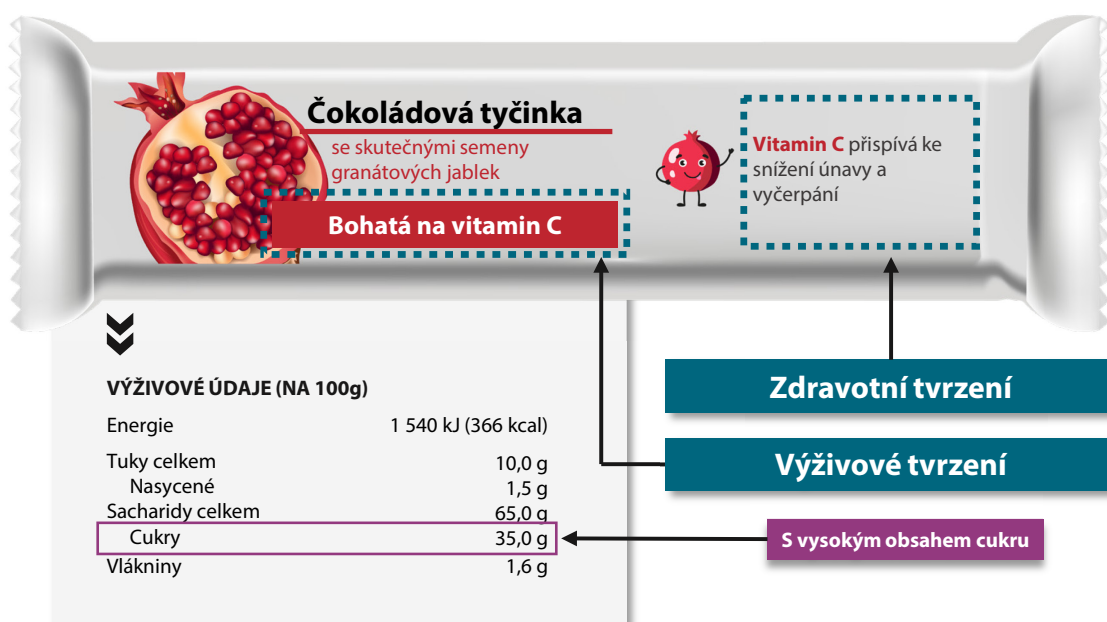
Potravinářské společnosti nemusí orgány informovat. Orgány během úředních kontrol posuzují, zda jsou zdravotní tvrzení v souladu s nařízením o tvrzeních. Neexistuje seznam schválených tvrzení.

Zdroj: EÚD.

Chybí pravidla EU pro výživové profily

29 Pravidla EU pro označování potravin v současnosti umožňují používat výživová a zdravotní tvrzení i u výrobků, které mají vysoký obsah tuku, cukru anebo soli (například „bohatý na vitamin C“ u produktů s vysokým obsahem cukru). Spotřebitelé, kteří se snaží vybírat si zdravější výrobky, tedy mohou nechtěně konzumovat výrobky s vysokým obsahem nezdravých živin (viz [obrázek 10](#)).

Obrázek 10 – Příklady výrobků s povolenými tvrzeními, které mají také vysoký obsah tuku a cukru



Zdroj: EÚD.

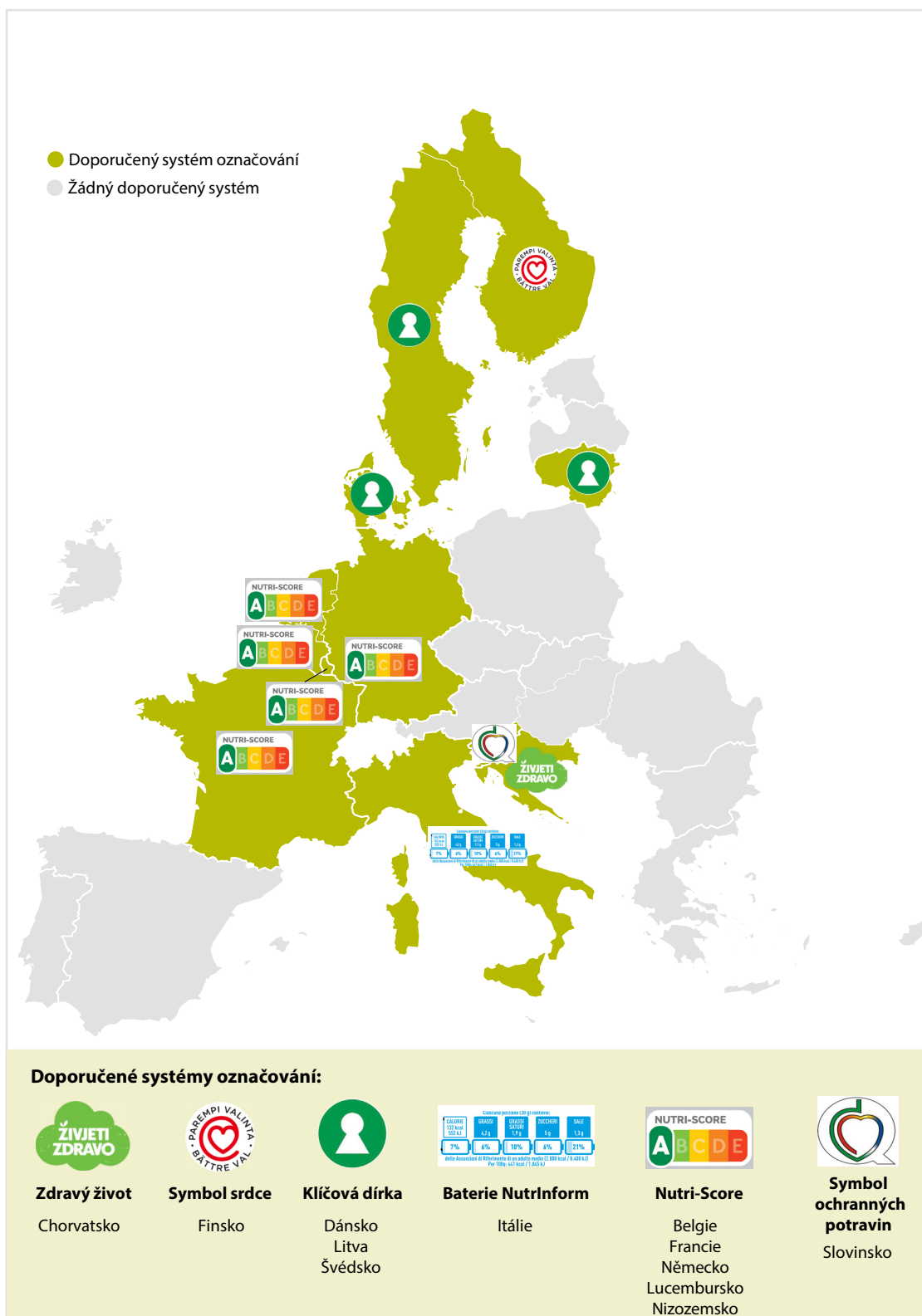
30 Předpokládá se, že výživové profily pomohou takovýmto situacím zabránit. Stanovují pro tyto živiny limit, po jehož překročení by výživová a zdravotní tvrzení byla omezena nebo zakázána. Podle nařízení o tvrzeních měly být výživové profily zavedeny do roku 2009. WHO zveřejnila výchozí model výživového profilu v roce 2015 (aktualizován byl v březnu 2023) a poukázala na to, že sestavování výživových profilů je obzvláště užitečné u potravin uváděných na trh pro děti. Zúčastněné strany, jako je Evropský parlament a organizace spotřebitelů, toto opatření podpořily.

31 Do roku 2020 Komise dosáhla jen malého pokroku, přičemž uvedla, že je obtížné získat nezbytnou podporu od členských států. Strategie „Od zemědělce ke spotřebiteli“ zajistila návrat výživových profilů na program jednání v roce 2020 a naplánovala jejich vytvoření do konce roku 2022. K září 2024 je Komise nicméně stále nezavedla. Podle Komise povaha tématu znamená, že dosáhnout legislativního návrhu v dohledné době by bylo obtížné.

Chybí harmonizované výživové označování na přední straně obalu

32 Kromě povinných výživových údajů (viz bod 16) lze výživové informace uvést na přední stranu obalu dobrovolně. Zpráva Komise z roku 2020 ukazuje, že výživové označování na přední straně obalu může spotřebitelům pomoci určit zdravější potraviny a případně pomoci zabránit onemocněním souvisejícím se stravováním. Obrázek 11 uvádí příklady různých systémů výživového označování na přední straně obalu doporučených vnitrostátními veřejnými orgány.

Obrázek 11 – Příklady různých systémů výživového označování na přední straně obalu doporučených členskými státy



Zdroj: EÚD.

33 Tyto systémy, které jsou doporučeny veřejnými orgány, podporují spotřebitele při provádění informovaného výběru tím, že poskytují ilustrace nebo informace týkající se výživové kvality potravin. V současnosti neexistují etikety, které by ukazovaly míru zpracování potravin, ačkoli z vědeckých důkazů vyplývá, že konzumace vysokého množství „ultrazpracovaných“ potravin zvyšuje riziko vzniku onemocnění souvisejících se stravováním.

34 Předpokládalo se, že Komise podá zprávu o využívání dalších způsobů vyjadřování a uvádění výživových informací do roku 2017 a že předloží návrhy, jak případně pozměnit pravidla EU. Ve své [zprávě](#) zveřejněné v roce 2020 Komise došla k závěru, že „se zdá být vhodné zavést na úrovni EU harmonizované povinné výživové označování potravin na přední straně obalu“. Ve strategii „Od zemědělců ke spotřebitelům“ z roku 2020 Komise oznámila, že do konce roku 2022 předloží legislativní návrh na toto téma, avšak žádný návrh předložen nebyl.

35 Ačkoli mnohé organizace spotřebitelů a producentů podporují harmonizaci, zúčastněné strany se neshodují na tom, který stávající systém označování zvolit a zda by měl být povinný. Objevily se různé systémy výživového označování na přední straně obalu ([příloha III](#)), které podporuje několik členských států. [Obrázek 12](#) ukazuje systémy doporučované ve třech zemích, které jsme navštívili, spolu s jejich hlavními charakteristikami. Komise v nedávných [zprávách](#) konstatovala, že všechny tři systémy mají své výhody, ale také své nevýhody (například nejsou spotřebitelům snadno srozumitelné nebo neukazují výživové informace).

Obrázek 12 – Příklady několika systémů výživového označování na přední straně obalu a jejich charakteristiky

 Klíčová dírka (Litva) Systém používaný na výrobcích, které jsou zdravější v rámci téže kategorie výrobků (mají méně tuku/cukru/soli nebo více vlákniny)	 Baterie NutrInform (Itálie) Systém založený na etiketě s referenčními hodnotami příjmu, s doplněným symbolem baterie, jenž označuje množství energie a živin v jedné porci vyjádřené v procentech denního příjmu.	 Nutri-Score (Belgie) Systém, který řadí produkty podle jejich celkové výživové kvality pomocí hodnocení A až E (tmavě zelená až tmavě oranžová)
--	--	--

Zdroj: EÚD na základě zprávy JRC *Front-of-pack nutrition labelling schemes: an update of the evidence*, 2022.

36 Debata okolo výživového označování na přední straně obalu se polarizovala. Například některé členské státy nyní odrazují potravinářské společnosti od používání systému Nutri-Score, přestože v jiných členských státech je doporučován (viz příklad v [rámečku 1](#)). Společná existence několika systémů v EU může [způsobit roztržštění trhu a mást spotřebitele](#).

Rámeček 1

Polemika ohledně výživového označování na přední straně obalu v Itálii

Jediný systém výživového označování na přední straně obalu, který doporučují italské orgány, je Batterie NutrInform. V roce 2022 vydal italský Úřad pro ochranu hospodářské soutěže [správné rozhodnutí](#) (včetně peněžitých sankcí) proti potravinářským společnostem používajícím etiketu Nutri-Score. Argumentoval, že potravinářské společnosti, které používají etiketu Nutri-Score bez dalšího vysvětlení hodnocení, by mohly uvádět spotřebitele v omyl. Po těchto rozhodnutích několik společností souhlasilo s tím, že buď upustí od používání etiket Nutri-Score, nebo doplní dodatečné informace.

Chybí harmonizovaná pravidla pro preventivní označování alergenů

37 Nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům požaduje zdůrazňovat na seznamu složek potravinové alergenů, aby si spotřebitelé byli vědomi možného rizika. Někdy je však neúmyslná přítomnost malého množství (nebo stop) alergenů, které však přesto mohou mít dopad na některé osoby s alergiemi, nevyhnutelná.

38 Mnohé potravinářské společnosti tedy používají preventivní označování alergenů, například „může obsahovat [alergen]“ nebo „vyrobeno v závodě, který zpracovává [alergen]“, neexistují však harmonizovaná pravidla na úrovni EU. To může být pro spotřebitele, kteří se musí orientovat v četných formátech označování, matoucí. Kromě toho potravinářské společnosti uplatňují tvrzení „může obsahovat“ příliš volně, aby předešly riziku, a někdy použití tohoto tvrzení není založeno na hodnocení rizik, která by přítomnost alergenů kvantifikovala. Nesprávné používání tvrzení „může obsahovat“ ze strany potravinářských společností omezuje výběr pro spotřebitele citlivé na alergenů.

39 Nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům požaduje, aby Komise přijala prováděcí akty o preventivním označování alergenů. Komise se tímto tématem začala zabývat prostřednictvím [revize svého sdělení o správné hygienické praxi v systémech řízení bezpečnosti potravin z roku 2022](#) a také ve svém příspěvku ke kodexu [WHO Codex Alimentarius](#) na toto téma. K září 2024 nicméně prováděcí akty dosud nebyly přijaty.

Nedostatečná pravidla EU pro čitelnost

40 Nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům požaduje, aby potravinářské společnosti zajistily čitelnost povinných informací, například použitím určitých velikostí písma. Potravinářské společnosti čelí situaci, kdy spotřebitelé a orgány požadují více informací o potravinových produktech (jako je původ nebo udržitelnost). Současně jsou obaly výrobků stále více zmenšovány, částečně z environmentálních důvodů. To může mít negativní dopad na čitelnost informací.

41 Nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům požadovalo, aby Komise stanovila pravidla pro čitelnost prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci. Ačkoli Komise poskytla určité vysvětlení ohledně čitelnosti ve svém [sdělení o otázkách a odpovědích o uplatňování nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům](#), akty v přenesené pravomoci nepřijala. Organizace FoodDrinkEurope, která zastupuje potravinářský a nápojový průmysl EU, zveřejnila v roce 2022 své vlastní [pokyny](#), které měly potravinářským společnostem pomoci zajistit čitelnost informací.

Neexistují pravidla EU pro vegetariánské a veganské etikety

42 V současnosti neexistují pravidla EU, která by definovala [pojmy](#) „veganský“ nebo „vegetariánský“ ani kritéria určující, zda je produkt vhodný pro vegetariány nebo vegany (jako jsou prahové hodnoty pro stopy živočišných produktů). Potravinářské společnosti vyrábějící tyto potraviny mohou na složky potravin vhodné pro vegetariány nebo vegany dobrovolně uplatnit [normu ISO 23662:2021](#) a existuje rovněž několik dobrovolných soukromých systémů certifikace.

43 Na základě nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům se předpokládá, že Komise přijme prováděcí akty o informacích o potravinách ohledně vhodnosti určité potraviny pro vegetariány nebo vegany, ale Komise tak neučinila. Vzhledem k absenci pravidel EU pro tyto potravinářské výrobky mohou spotřebitelé při rozhodování vycházet jen z různých soukromých etiket a názvů výrobků.

Chybí referenční hodnoty příjmu pro konkrétní skupiny obyvatelstva na úrovni EU

44 Předpisy EU definují doporučený příjem energie a živin pro průměrného dospělého člověka. V současnosti neexistují takové referenční hodnoty příjmu pro jiné skupiny obyvatel kromě příjmů vitamínů a minerálů pro kojence a malé děti. Proto chtějí-li výrobci potravin na svých výrobcích uvést doporučené referenční hodnoty příjmu, musí použít hodnoty pro dospělé (například referenční hodnoty příjmu pro dospělé u snídaňových cereálií určených pro děti).

45 Komise nepřijala prováděcí akty týkající se referenčních hodnot příjmu pro konkrétní skupiny obyvatelstva navzdory tomu, že to požaduje nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům. Dokud nebudou přijata pravidla na úrovni EU, mohou členské státy volně přijímat vnitrostátní opatření, což se v navštívených členských státech nestalo.

Informace na etiketách mohou být matoucí nebo zavádějící a porozumění etiketám se systematicky nesleduje

46 Předpisy EU v oblasti označování potravin požadují, aby potravinářské společnosti poskytovaly spotřebitelům přesné, jasné a snadno srozumitelné informace. Tyto informace nesmí být matoucí nebo zavádějící. Očekávali jsme, že Komise:

- pochopí, jaký neustále se vyvíjející postupy označování ovlivňují spotřebitele, a přijme opatření, která zabrání tomu, aby etikety obsahovaly matoucí nebo zavádějící informace,
- bude systematicky sledovat potřeby spotřebitelů a jejich porozumění etiketám,
- přijme spolu s členskými státy vhodné opatření v případech, kdy spotřebitelé nerozumí etiketám dostatečně dobře.

Neustále se vyvíjející postupy označování zvyšují složitost a mohou spotřebitele zmást nebo uvést v omyl

47 Potravinářské společnosti vždy hledají nové způsoby, jak přilákat spotřebitele. Orgány tří členských států, které jsme navštívili, poukázaly na několik případů, kdy postupy potravinářských společností mohly být matoucí nebo zavádějící. Patří k nim čisté etikety (související s absencí určitých prvků, například „bez antibiotik“), necertifikované vlastnosti (například „čerstvý“, „přírodní“), zavádějící názvy produktů (například použití slova „masový“ k popisu masných výrobků) nebo neuvedení informací (například slova „rozmrazený“). **Příloha II** obsahuje příklady těchto postupů, které by mohly spotřebitele přesvědčit k nákupu produktů inzerovaných coby zdravější nebo kvalitnější, než ve skutečnosti jsou.

48 Pravidla a **pokyny** EU představené v předchozím oddíle této zprávy neposkytují dostatečně jasný základ pro prevenci takových postupů označování. Ve skutečnosti **organizace spotřebitelů** požadují jasnější pravidla, aby se „zabránilo klamání spotřebitelů, pokud jde o skutečnou povahu potravin a nápojů, které kupují“. **Rámeček 2** ukazuje příklad produktu s možnými zavádějícími informacemi na etiketě.

Rámeček 2

Příklad fiktivního produktu s možnými zavádějícími informacemi na etiketě



» SLOŽKY

Jogurt (sušené odtučněné MLÉKO – SMETANA
– MLÉČNÉ startovací kultury) – cukr 8,9 % –
přírodní aroma – vitamin D

Obal tohoto produktu zobrazuje banány, ale seznam složek neobsahuje skutečné banány, nýbrž pouze aroma.

Zdroj: EÚD.

49 Společnosti jsou si vědomy toho, že spotřebitelé si více uvědomují, jak by jejich nákupní zvyklosti mohly ovlivnit životní prostředí, a proto začaly na produktech také používat mnoho environmentálních tvrzení. Ve studii Komise se uvádí, že v 80 % vybraných případů internetové obchody a reklamy na potravinové výrobky taková **tvrzení** obsahují a že spotřebitelé mohou být vystaveni tzv. **lakování nazeleno** (produkt je uváděn na trh coby šetrný k životnímu prostředí, aniž by toto tvrzení bylo prokázáno).

50 Aby se tento problém vyřešil, byla v roce 2024 přijata nová **směrnice o posílení postavení spotřebitelů v rámci zelené transformace** s cílem lépe je informovat a chránit před nekalými praktikami označování. Dne 22. března 2023 Komise také zveřejnila svůj **návrh** směrnice o environmentálních tvrzeních. Tyto dva právní akty vymezí podmínky pro používání označení udržitelnosti a stanoví pravidla pro jejich certifikaci. Potravinářské společnosti budou povinny řádně doložit environmentální tvrzení uvedená na jejich výrobcích. Dopad těchto aktů se ukáže až v budoucnosti.

51 Spotřebitelé jsou rovněž vystaveni rostoucímu počtu etiket, log a systémů, které Komise systematicky nesleduje. Ve **studii** z roku 2013 Komise u evropských zemědělských potravinářských výrobků určila 901 dobrovolných systémů označování potravin, toto číslo ale nebylo aktualizováno. Podle této studie třetina spotřebitelů, mezi nimiž byl proveden průzkum, považovala etikety za matoucí a stejný podíl se domníval, že jsou zavádějící. Ve **zprávě** Komise o označování udržitelnosti bylo uvedeno, že v potravinářství v EU existuje více než 200 těchto označení. Zpráva informuje o tom, že označení související s udržitelností nese 12 % nově uváděných výrobků. Členské státy, jimiž jsme se zabývali, navíc nemají přehled všech různých etiket používaných u potravinových produktů.

Potřeby spotřebitelů ani jejich porozumění etiketám se systematicky nemonitoruje

52 Kromě několika zpráv (2020–2023) zaměřených na konkrétní aspekty, jako je výživové označení na přední straně obalu, označování původu a digitální označování a vyznačování data, a několika jednorázových konzultací se spotřebiteli (například průzkumy Eurobarometr o vyznačování data) Komise systematicky nemonitoruje porozumění spotřebitelů etiketám nebo to, zda pravidla pro označování potravin řeší jejich potřeby.

53 Komise pravidelně projednává označování potravin s členskými státy na schůzích různých výborů a expertních skupin, jakož i se zúčastněnými stranami (například výzkumnými instituty, organizacemi spotřebitelů, průmyslem) v kontextu poradních skupin. Naše analýzy dokumentů ze schůzí nicméně ukazují, že ačkoli určité aspekty označování potravin byly projednány, potřeby spotřebitelů a jejich porozumění etiketám nebyly pravidelně monitorovány.

54 Ve třech členských státech, kterými jsme se zabývali, orgány systematicky nemonitorovaly potřeby spotřebitelů ani jejich porozumění etiketám (viz [obrázek 13](#)). Není tedy možné určit, zda jsou spotřebitelé náležitě informováni nebo zda jsou splněna jejich očekávání.

Obrázek 13 – Monitorování potřeb spotřebitelů a porozumění etiketám v členských státech, jimiž jsme se zabývali



Zdroj: EÚD.

Spotřebitelé ne vždy rozumí etiketám a osvětové kampaně nejsou prioritou

55 Míra znalostí ohledně označování potravin se mezi jednotlivými lidmi liší a informace, které mohou být určitému informovanému spotřebiteli jasné, mohou být pro jiného, méně informovaného spotřebitele nejasné. Ačkoli Komise ani členské státy systematicky nesledují porozumění spotřebitelů etiketám (viz body [52–54](#)), je zřejmé, že spotřebitelé ne vždy etiketám rozumí. Podle dotázaných [organizací na ochranu spotřebitele](#) a vnitrostátních orgánů ve třech členských státech, jimiž jsme se zabývali, [spotřebitelé](#) někdy považují systém EU pro označování potravin za komplikovaný. Příkladem označování, kterému spotřebitelé ne vždy rozumí, je vyznačování data.

56 Nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům zavedlo dva povinné typy vyznačování data: „spotřebujte do“ (datum, po kterém produkt již není bezpečný – používá se pro rychle se kazící potraviny) a „minimální trvanlivost do“ (datum, do kdy si potravina zachová svou optimální kvalitu při správném skladování). [Studie o vyznačování data](#), kterou zveřejnila Komise v roce 2018, zjistila tyto problémy:

- špatná čitelnost,
- nejasnost ohledně toho, jak potravinářské společnosti tato data stanovují,
- špatné porozumění vyznačování data ze strany spotřebitelů (významu těchto dat například rozuměla méně než polovina dotázaných osob).

57 Členské státy, které jsme navštívili, potvrdily, že spotřebitelé současným pravidlům pro vyznačování data příliš nerozumí. V roce 2019 Komise požádala Evropský úřad pro bezpečnost potravin o vědecké podklady. Na jejich základě poskytla Komise v roce 2020 potravinářským společnostem pokyny k vyznačování data. Ve strategii „Od zemědělece ke spotřebiteli“ Komise oznámila revizi pravidel EU pro vyznačování data do konce roku 2022. Následné konzultace ukázaly, že ačkoli členské státy podporují harmonizovaný přístup – včetně osvětových kampaní a vzdělávacích programů na úrovni EU –, upřednostňují, aby byla revize vyznačování data součástí širší revize nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům. Komise však dosud svůj legislativní návrh nezveřejnila.

58 Evropský parlament vyzval EU a členské státy, aby posílily postavení spotřebitelů tím, že budou věnovat větší pozornost informačním a vzdělávacím kampaním pro spotřebitele, „které konkrétním skupinám spotřebitelů poskytnou odpovídající sdělení“, a aby do těchto oblastí více investovaly. Vzdělávání spotřebitelů by mohlo významně zvýšit jejich porozumění označování potravin. Je však třeba zdůraznit, že EU přidělila na osvětové kampaně týkající se označování potravin od roku 2021 do roku 2025 jen okolo 5,5 milionu EUR.

59 Ve třech členských státech, které jsme navštívili, je informačním kampaním pro spotřebitele věnována jen malá pozornost – jsou sporadické a jsou zaměřeny jen na specifické oblasti zájmu. V Itálii se v roce 2022 financovala informační a komunikační kampaň, která měla zvýšit povědomí o iniciativě Baterie NutrInform a přispět k vytvoření shody ohledně jejího používání. Belgické orgány provedly v roce 2021 veřejnou informační kampaň, aby spotřebitelé lépe porozuměli vyznačování data. V Litvě provádí ministerstvo zdravotnictví pravidelné informační kampaně, aby bylo šířeji přijímáno logo Klíčová dírka.

V kontrolních systémech, sankcích a podávání zpráv jsou nedostatky

60 Pravidla EU požadují, aby členské státy vytvořily kontrolní systémy, které zajistí přesnost informací ohledně označování potravin, a kontrolovaly, zda potravinářské společnosti provádějí pravidla pro označování správně. Požadují rovněž, aby členské státy jak vymezily sankce za porušení pravidel pro označování potravin, tak různými prostředky podávaly Komisi zprávy o problémech týkajících se označování potravin. Komise na základě těchto informací sleduje uplatňování pravidel EU pro označování potravin.

61 Zkoumali jsme kontrolní systémy a sankce členských států a dále to, jak Komise a členské státy o těchto kontrolách podávají zprávy. Očekávali jsme, že:

- budou ustaveny kontrolní systémy a že kontroly budou koordinované,
- pravidla EU pro označování budou účinně kontrolována,
- členské státy budou uplatňovat odrazující, účinné a přiměřené sankce za porušení pravidel pro označování potravin,
- budou podávány zprávy o kontrolách a tyto zprávy budou užitečné.

Kontrolní systémy jsou zavedeny, vykazují však nedostatky

62 Zjistili jsme, že všech 27 členských států má zavedeno kontrolní systémy a provádí kontroly pravidel pro označování potravin v souladu s výročními kontrolními plány a víceletými vnitrostátními kontrolními plány (které se jednou za tři až pět let aktualizují). Tyto plány jsou vypracovávány na základě analýzy rizik, stížností a *ad hoc* kontrol potravinářských společností.

63 Pět členských států (Belgie, Dánsko, Lotyšsko, Malta a Slovinsko) v době našeho auditu neaktualizovalo své kontrolní plány, ačkoli stále provádějí každoroční kontroly. Komise se touto otázkou s dotčenými členskými státy dále zabývala, problém však zůstává nevyřešen.

64 Koordinace různých kontrol v členských státech je nezbytná pro to, aby systém fungoval účinně a efektivně. [Nařízení o úředních kontrolách](#) tedy požaduje, aby každý členský stát určil jediný orgán pověřený koordinací přípravy jeho víceletého vnitrostátního kontrolního plánu¹³. Zjistili jsme, že kontrolní systémy v členských státech jsou někdy složité a často zahrnují několik orgánů, což může vést k neefektivitě a mezerám v kontrolních systémech (viz [rámeček 3](#)). K září 2024 šest z 27 členských států dosud neurčilo jediný orgán.

Rámeček 3

Příklady složitosti kontrolních systémů

Belgie má dva příslušné orgány na federální úrovni a tři na úrovni regionální. V praxi jeden z federálních orgánů zaujímá úlohu koordinátora a podává zprávy Komisi, ale není oprávněn kontrolovat soudržnost ani úplnost údajů. V roce 2021 Komise došla k závěru, že koordinace mezi federálními a regionálními orgány je nedostatečná a že dodržování pravidel pro označování původu nelze kontrolovat.

Kontrolní systém **Itálie** pro ověřování dodržování pravidel pro označování potravin zahrnuje dva hlavní příslušné orgány a čtyři policejní složky. Každý z nich má svůj vlastní proces plánování a provádí svou vlastní analýzu rizik. Složitost systému a počet orgánů vyžaduje četné dohody o spolupráci a koordinační iniciativy. To s sebou nese riziko mezer v kontrolním systému.

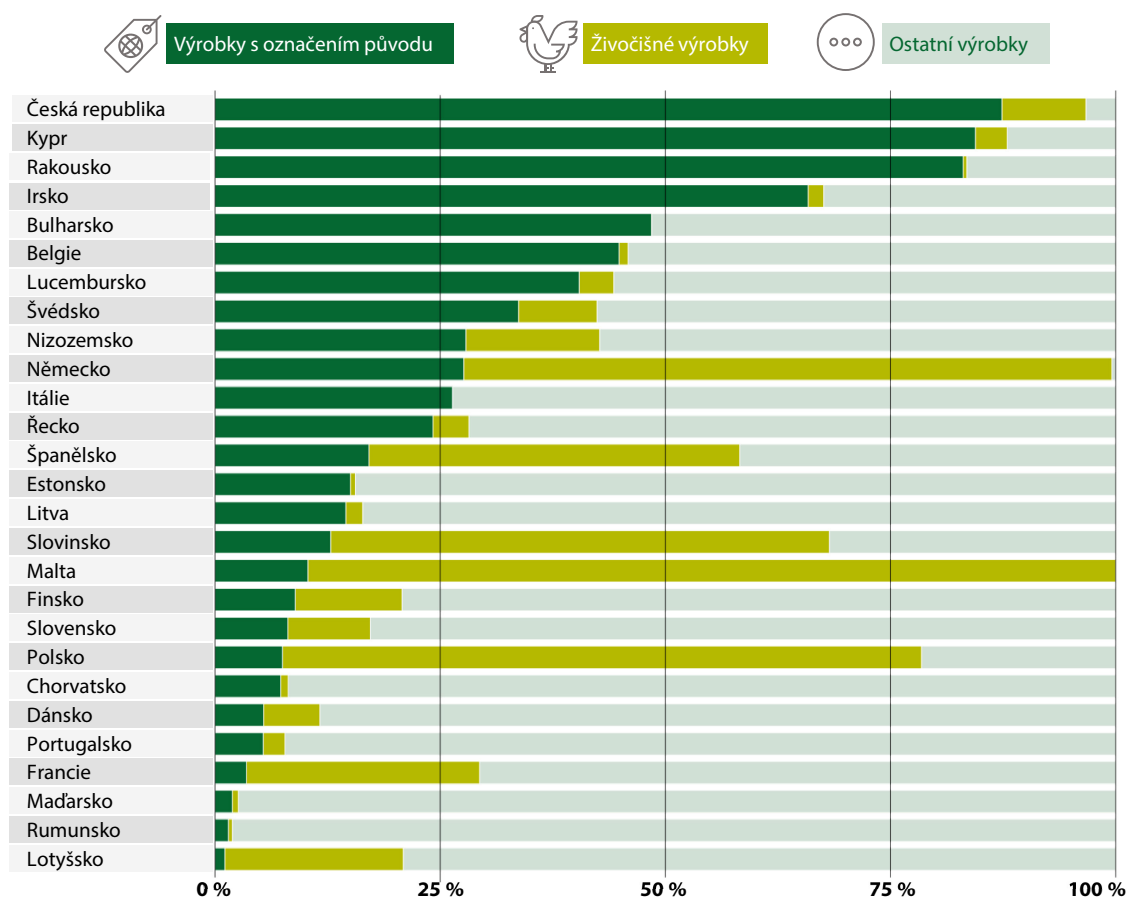
¹³ Článek 109 [nařízení \(EU\) 2017/625](#).

65 Komise provádí audity kontrolních systémů členských států. Audity provedené v letech 2017 a 2018 v sedmi členských státech (Belgie, Řecko, Francie, Itálie, Litva, Portugalsko a Rumunsko) již poukázaly na problémy s koordinací v některých zemích. Prostřednictvím našeho auditu jsme zjistili, že Itálie přizpůsobuje svůj kontrolní systém po připomínkách Komise pomalu a že některé slabé stránky přetrvávají i v Belgii. Komise nevyjádřila žádné připomínky týkající se Litvy.

Nedostatečné kontroly dobrovolných informací a internetového maloobchodu

66 Analyzovali jsme výroční kontrolní zprávy 27 členských států za rok 2022 předložené Komisi. Typ kontrol se v jednotlivých členských státech značně lišil (viz [obrázek 14](#)). Některé členské státy zaměřily své kontroly označování na označování původu, zatímco jiné upřednostnily živočišné nebo jiné výrobky (včetně kontrol výživových a zdravotních tvrzení).

Obrázek 14 – Úřední kontroly označování potravin provedené členskými státy v roce 2022 – podle typu (%)



Zdroj: EÚD na základě výročních zpráv členských států za rok 2022.

67 *Obrázek 15* ukazuje různé úrovně kontroly v závislosti na typu informací na etiketě. Kontroly prováděné členskými státy jsou většinou zaměřeny na povinné informace, například zda jsou seznam složek, alergenů a výživové údaje správně zobrazeny a zda jsou čitelné. Důkazní informace z členských států, které jsme navštívili, naznačují, že kontroly těchto povinných prvků fungují dobře.

Obrázek 15 – Různé úrovně kontrol informací ohledně označování potravin prováděné členskými státy

Kdo reguluje	Četnost kontrol ↑ Četné, systematické kontroly	Druh informací	Příklady
EU		Povinné informace	Seznam složek, výživové informace atd.
		Režimy jakosti EU	
		Výživová a zdravotní tvrzení	„S vysokým obsahem vlákniny“
Členské státy		Vnitrostátní režimy jakosti	
Není regulováno		Etikety certifikované třetími stranami	
Není regulováno	↓ Omezené jednorázové kontroly	Etikety bez certifikace	Nekonečné možnosti pro reklamní tvrzení, jako je „100% přírodní“

Zdroj: EÚD na základě auditních pohovorů a rešerší.

68 Na druhé straně se provádí jen málo kontrol dobrovolných informací nebo se tyto informace nekontrolují vůbec, ačkoli existuje obecná povinnost zkontrolovat, zda jsou dobrovolné informace v souladu s právními předpisy EU.

69 Pokud jde o dobrovolné informace, kontrolní orgány v členských státech se zaměřují na režimy jakosti regulované EU – označování ekologických produktů a produktů se zeměpisným označením –, protože to *vyžaduje* nařízení o úředních kontrolách. Pokud jde o výživová a zdravotní tvrzení, zjistili jsme, že ačkoli jsou regulována na úrovni EU, kontroly na úrovni členských států jsou nedostatečné (viz *rámeček 4*). Orgány také kontrolují vnitrostátní režimy jakosti, jako je Streekproduct (Belgie), Kokybės (Litva) nebo SQNPI – vnitrostátní systém kvality integrované produkce (Itálie).

Rámeček 4

Příklady nedostatečných kontrol výživových a zdravotních tvrzení

Komise poukázala na slabé stránky během svého auditu výživových a zdravotních tvrzení provedeného v **Itálii** v roce 2018. Během našeho auditu jsme zaznamenali, že provozní kontrolní seznamy tato tvrzení stále výslovně neobsahují.

Během auditu v roce 2018 v **Belgii** Komise poukázala na to, že orgány se plně nezabývají pravidly pro výživová a zdravotní tvrzení. V rámci našeho auditu jsme si povšimli, že obecné kontrolní seznamy pro maloobchodní odvětví nezahrnují zvláštní kontroly tvrzení a že výživová hodnota doplňků stravy se kontroluje pouze v omezeném počtu případů.

70 Potravinářské společnosti používají stále větší počet dobrovolných etiket a tvrzení (viz bod **51**) – někdy souvisejících s otázkami udržitelnosti (viz body **49–51**) –, aby inzerovaly své produkty za použití lákavých sdělení (například obrázky pasoucích se krav, ilustrace ovoce, tvrzení jako „přírodní“, „bez přísad“ nebo „bez GMO“). Ačkoli u některých etiket existují systémy certifikace s ověřením soukromou třetí stranou, na jiné etikety se nemusí vztahovat žádná certifikace. Na rozdíl od ostatních typů dobrovolných etiket (například výživová a zdravotní tvrzení) nemají potravinářské společnosti pro používání těchto etiket žádná zvláštní pravidla. Kontrolní orgány členských států kontrolují tyto etikety nebo tvrzení minimálně – například pouze tehdy, pokud existují podezření nebo stížnosti. Spolehlivost dobrovolných etiket se tak uspokojivě nesleduje.

71 Od pandemie covidu všechny členské státy, které jsme navštívili, zaznamenaly zvýšení prodeje potravinových produktů prostřednictvím elektronického obchodu, jakož i zvýšený počet stížností na internetové obchody. Všechny tři země provádějí kontroly prodeje přes internet. Kontrolují, zda jsou informace poskytované spotřebitelům na webových stránkách (včetně obchodní úpravy a reklamy) správné a v souladu s pravidly. Litevské orgány zaznamenaly vysokou celkovou míru porušování pravidel (61,6 % v roce 2022) v elektronickém obchodě, který zahrnuje i potravinové výrobky. Míra porušování v internetovém maloobchodě je vyšší než v tradičním maloobchodě, spotřebitelé tedy nacházejí více výrobků, které nedodržují pravidla EU pro označování potravin, v internetových obchodech. Informace o takových výrobcích mohou být zavádějící a jejich konzumace nemusí být bezpečná.

72 Orgány členských států čelí při kontrole prodeje potravinových produktů přes internet řadě problémů.

- Mohou uložit sankce pouze potravinářským společnostem zaregistrovaným v jejich zemi. V případě webových stránek registrovaných v jiných členských státech EU mohou problém ohlásit prostřednictvím on-line aplikace Komise nazvané iRASFF (viz bod 09).
- Pokud jde o webové stránky mimo EU, je pro orgány téměř nemožné internetový maloobchod kontrolovat. Mohou kontaktovat přímo provozovatele nebo požádat o následné opatření prostřednictvím velvyslanectví třetí země, ve které provozovatel sídlí. To není vždy rychlé nebo efektivní. Itálie má ke kontrole elektronického obchodu propracovanější přístup než ostatní členské státy, kterými jsme se zabývali, a její přístup považujeme za správnou praxi (viz [obrázek 16](#)).
- Doplnky stravy se často prodávají skrze platformy elektronického obchodu a někdy prostřednictvím sociálních médií. Tento prodej není snadné kontrolovat, neboť často probíhá prostřednictvím sítě malých nezávislých prodejců.
- Internetové obchody mohou být velmi rychle uzavřeny (a znovu otevřeny pod jiným názvem), například jakmile inspektoři z orgánu členského státu během kontroly uvedou svou totožnost (v tomto případě inspektoři ztratí příležitost dále se nesouladem zabývat).

Obrázek 16 – Přístup Itálie ke kontrole elektronického obchodu



Zdroj: EÚD.

Pokuty nejsou vždy odrazující, účinné nebo přiměřené

73 Tři členské státy, které jsme navštívili, uplatňují vůči porušováním pravidel pro označování potravin různé sankce:

- varování (která odpovědné potravinářské společnosti umožní napravit situaci),
- pokuty (správní nebo trestní),
- stažení výrobku z trhu nebo z oběhu,
- zajištění výrobků,
- uzavření podniku nebo odebrání licence.

74 Naše analýza se zaměřila na pokuty, neboť jsou nejobvyklejším typem sankce. Všechny tři členské státy je ukládají na základě několika kritérií, jako je povaha porušení předpisů, typ společnosti nebo to, zda se jedná o opakované porušení. Na základě rozhovorů s orgány těchto členských států a naší analýzy důkazních informací jsme zjistili, že částky pokut se významně liší a někdy jsou nízké (tj. nejsou odrazující) nebo nesouvisejí se závažností porušení (tj. nejsou přiměřené), jak je podrobně uvedeno níže.

- Pokuty týkající se označování potravin v Litvě se pohybují v rozsahu od 16 EUR do 600 EUR, což je málo. Vyšší pokuty se mohou uplatnit ve výjimečných případech klamavé reklamy (až 6 % ročních tržeb potravinářské společnosti v předchozím rozpočtovém roce až do výše 200 000 EUR za opakované porušení předpisů).
- V Belgii dosahovala průměrná pokuta mezi lety 2020 a 2023 v odvětví distribuce výše 651 EUR a ve zpracovatelském odvětví 1 197 EUR. Porušení předpisů mohou být potrestána pokutou ve výši až 80 000 EUR (nebo až 4 % ročního obratu, pokud je tato částka vyšší, což dosud nebylo uplatněno).
- V Itálii se nejvyšší pokuta (až 40 000 EUR) ukládá potravinářským společnostem prodávajícím výrobky, které překročily datum konce doby použitelnosti. V letech 2020 až 2022 dosahovala průměrná výše pokut uložených jedním z příslušných orgánů 1 717 EUR. Policie může rovněž ukládat pokuty, které vždy nezohledňují typ společnosti nebo závažnost porušení, což značí, že nejsou přiměřené.

75 Italské a belgické orgány nám sdělily, že je pro ně obtížné pokuty prosazovat, což má dopad na jejich účinnost. Konstatovaly rovněž, že pokud pachatel pokutu nezaplatí a případ je předložen soudu, státní zástupce často rozhodne jej uzavřít bez dalších kroků. Od ledna 2024 Belgie uplatňuje nový postup, který umožňuje vymoci nezaplacenou pokutu prostřednictvím soudního exekutora. Účinnost tohoto systému se teprve ukáže.

Způsob, kterým členské státy podávají zprávy o svých úředních kontrolách, je těžkopádný a jeho přidaná hodnota není jasná

76 Členské státy musí Komisi každý rok podávat zprávy o svých úředních kontrolách, včetně kontrol označování potravin. To Komisi umožňuje získat systematický přehled o problémech v oblasti označování potravin. Komise zase musí vypracovat výroční souhrnnou zprávu o EU-27.

77 Komise mechanismus podávání zpráv aktualizovala v roce 2020. Podle vnitrostátních orgánů, s nimiž jsme ve třech navštívených členských státech hovořili, je používání aktualizované šablony Komise pro podávání zpráv obtížné. Je to kvůli tomu, že podávání zpráv je zaměřeno na bezpečnost potravin, zatímco cílem kontrol jsou jiné skutečnosti (například kvalita potravin), nebo kvůli tomu, že vnitrostátní zprávy jsou rozčleněny podle potravinářských společností (nikoli podle skupin produktů, jako je tomu v šabloně).

78 Přezkoumali jsme informace s významem pro označování potravin ve výročních kontrolních zprávách 27 členských států. Zjistili jsme, že mnoho z nich nebylo schopno šablonu vyplnit celou a raději poskytlo další informace v přílohách ke svým zprávám. Zpracování a analýza informací jsou tak pro Komisi komplikované.

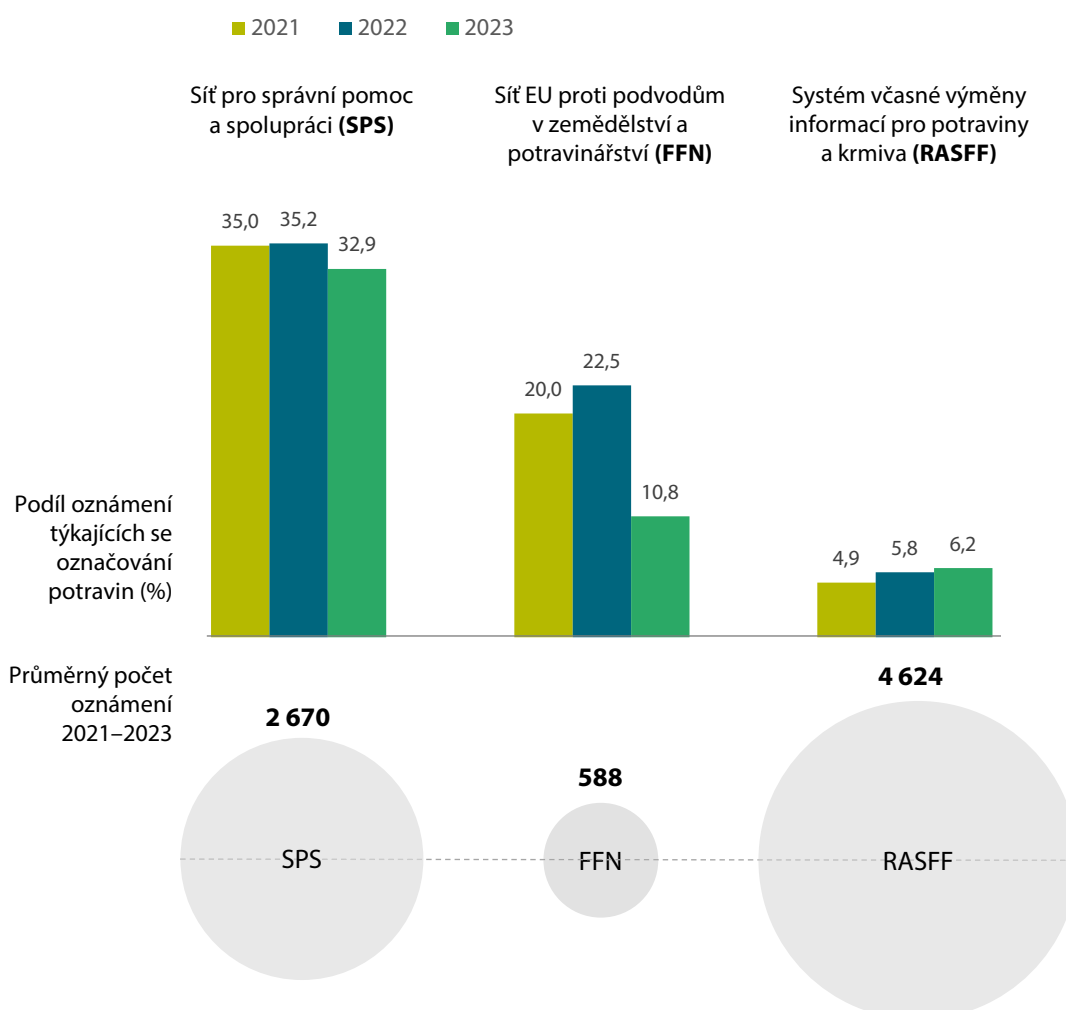
79 Komise přiznává, že kvůli nesrovnalostem v údajích poskytovaných členskými státy jsou v souhrnné zprávě informující veřejnost o úředních kontrolách označování potravin mezery.

80 Kromě výročního podávání zpráv o úředních kontrolách, je zde [sít pro včasnou výměnu informací a spolupráci](#), která orgánům členských států umožňuje pohotově si vyměňovat informace a spolupracovat ohledně úředních kontrol v zemědělsko-potravinovém řetězci. Tato síť má tři složky:

- systém včasné výměny informací pro potraviny a krmiva – pro nesoulad s předpisy, který s sebou může nést zdravotní rizika,
- síť pro správní pomoc a spolupráci – pro nesoulad s předpisy bez zdravotních rizik,
- síť EU proti podvodům v zemědělství a potravinářství – pro podezření z podvodu.

81 Členské státy si vyměňují informace zasíláním oznámení prostřednictvím systému iRASFF. Analyzovali jsme všechna příslušná oznámení ohlášená 27 členskými státy v rámci systému iRASFF v letech 2021 až 2023 (viz [obrázek 17](#)).

Obrázek 17 – Podíl a počet oznámení v oblasti označování potravin ve třech složkách databáze (2021–2023)



Zdroj: EÚD na základě zpráv sítě pro včasnou výměnu informací a spolupráci a údajů ze systému iRASFF.

82 Počet oznámení se v jednotlivých členských státech výrazně liší. Například Německo bylo nejaktivnější, přičemž prostřednictvím sítě pro správní pomoc a spolupráci zaslalo 419 oznámení, zatímco pět členských států (Bulharsko, Řecko, Chorvatsko, Portugalsko a Slovinsko) nezaslalo žádné oznámení. Rozdíl v počtu oznámení lze vysvětlit částečně tím, že členské státy používají oznámení iRASFF různými způsoby a chápou odlišně, co znamená nesoulad s předpisy. Podle zpráv Komise jsou hlavními a opakujícími se problémy hlášenými členskými státy prostřednictvím sítě pro včasnou výměnu informací a spolupráci tvrzení a nesprávná označení.

83 Některé členské státy konstatovaly, že začlenění tří složek systému iRASFF do jediného systému je komplikované z organizačního hlediska kvůli rozdělení pravomocí a odpovědnosti. Útvar interního auditu Komise v roce 2022 konstatoval, že současná struktura systému IT není účinná, neboť správa oznámení vyžaduje několik manuálních kroků, a že existují problémy se sledovatelností případů a kvalitou údajů.

84 Komise část informací oznámených členskými státy zpřístupní veřejnosti prostřednictvím portálu [RASFF Window](#), který zpravidla neobsahuje informace, které by umožňovaly výrobek identifikovat (například název produktu nebo společnosti). **Například** v případě stažení výrobku z oběhu by spotřebitelé nebyli schopni nalézt na portále název produktu. Namísto toho mohou tyto informace být k dispozici v samotných obchodech (například oznámení o stažení z oběhu na regálech) nebo prostřednictvím informačních kanálů orgánů členských států.

Závěry a doporučení

85 Celkově jsme došli k závěru, že označování potravin v EU může spotřebitelům pomoci přijímat při nákupu potravin lépe informovaná rozhodnutí, existují však významné mezery v právním rámci EU a slabé stránky v oblasti monitorování, podávání zpráv, kontrolních systémů a sankcí. To vede k tomu, že spotřebitelé se setkávají s etiketami, jež mohou být matoucí nebo zavádějící nebo kterým ne vždy rozumí.

86 Zjistili jsme, že právní rámec EU poskytuje základ pro označování potravin nezbytnými informacemi díky tomu, že definuje některé klíčové koncepty a požaduje, aby určité informace na etiketách byly povinné (body 16–19). Sedm z jedenácti plánovaných aktualizací právního rámce stanovených v nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům a nařízení o tvrzeních nicméně nebylo dokončeno. K září 2024 Komise dokončila práci jen na čtyřech z jedenácti témat. Práce také není dokončena na označování původu a alkoholických nápojů (body 20–24). Rámec má tedy významné mezery, včetně absence seznamu zdravotních tvrzení o rostlinných produktech schválených pro EU, a nestanoví pravidla EU pro vegetariánské a veganské etikety. Členské státy prováděly různé iniciativy, aby nahradily některé chybějící prvky rámce EU. Domníváme se, že to vše omezuje schopnost spotřebitelů provádět informovaný výběr a způsobuje to nerovnost, pokud jde o přístup spotřebitelů k některým informacím souvisejícím s potravinami v celé EU (body 25–45).

Doporučení 1 – Řešit mezery v právním rámci EU pro označování potravin

Komise by měla:

- a) zabývat se s naléhavostí dosud nepřijatými opatřeními stanovenými v nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům a v nařízení o tvrzeních, zejména pokud jde o témata, u nichž je předpokládaným výsledkem přijetí právního aktu (tj. tvrzení týkající se rostlinných látek a preventivní označování alergenů);
- b) dále se zabývat nevyřešeným tématy souvisejícími s označováním původu a alkoholických nápojů.

Cílové datum realizace: 2027

87 Neustále se vyvíjející postupy označování používané potravinářskými společnostmi (etikety, tvrzení, zobrazení, reklamní slogany atd.) zvyšují pro spotřebitele složitost této oblasti. Orgány členských států poukázaly na postupy, které mohou být matoucí nebo zavádějící. Pravidla a pokyny EU neposkytují dostatečně jasný základ pro jejich prevenci. Potravinářské společnosti také používají na produktech četná environmentální tvrzení, která, pokud nejsou podložena, vystavují spotřebitele tzv. lakování nazeleno. Očekává se, že tuto otázku vyřeší nedávno přijaté a připravované směrnice o posílení postavení spotřebitelů a o environmentálních tvrzeních. Spotřebitelé jsou také vystaveni rostoucímu počtu etiket, o nichž nemá přehled Komise ani vybrané členské státy (body 46–51).

Doporučení 2 – S větším úsilím analyzovat postupy v oblasti označování

Komise by měla:

- a) proaktivně a pravidelně analyzovat postupy v oblasti označování, kterým jsou spotřebitelé vystaveni;
- b) spolu s členskými státy zlepšit pokyny pro potravinářské společnosti.

Cílové datum provedení: 2027

88 Komise a členské státy systematicky nemonitorovaly potřeby spotřebitelů ani jejich porozumění etiketám. Není tedy možné určit, zda jsou spotřebitelé náležitě informováni nebo zda jsou splněna jejich očekávání (body 52–54).

89 Spotřebitelé ne vždy etiketám rozumí a někdy se domnívají, že systém EU pro označování potravin je komplikovaný. Dokonce i povinné informace, jako je vyznačování data, nejsou vždy snadno srozumitelné. Zjistili jsme, že informační kampaně pro spotřebitele prováděné členskými státy jsou sporadické (body 55–59).

Doporučení 3 – Monitorovat očekávání spotřebitelů a přijmout taková opatření, aby byli schopni označování potravin lépe porozumět

Komise by měla:

- a) spolu s členskými státy systematicky monitorovat potřeby spotřebitelů a jejich porozumění etiketám;
- b) podporovat členské státy v jejich snaze zlepšit to, jak spotřebitelé rozumí označování potravin, například pomocí osvětových kampaní nebo příručkou o označování potravin pro spotřebitele.

Cílové datum realizace: 2027

90 Zjistili jsme, že všech 27 členských států má zavedeno kontrolní systémy a provádí kontroly pravidel pro označování potravin podle svých výročních kontrolních plánů a víceletých vnitrostátních kontrolních plánů. Poslední jmenované nejsou vždy aktualizované a zjistili jsme, že ve třech členských státech, kterými jsme se zabývali, lze koordinaci kontrol ještě zlepšit (body [62–65](#)).

91 Kontroly fungují dobře v případě povinných prvků označování potravin, jsou však velmi omezené – a někdy nejsou prováděny – v případě dobrovolných informací. Kromě toho neexistuje realistický způsob, jak by spotřebitelé mohli rozlišovat mezi důkladně kontrolovanými povinnými informacemi a dobrovolnými informacemi s různou mírou spolehlivosti (body [66–70](#)).

92 Internetový maloobchod je kontrolován jen omezeně, ačkoli objem prodaného zboží vzrůstá. Tyto kontroly jsou obtížně proveditelné, pokud prodej probíhá prostřednictvím webových stránek zaregistrovaných v EU, a téměř nemožné, pokud se jedná o země mimo EU. Itálie, jeden z vybraných členských států, má ke kontrole elektronického obchodu propracovanější přístup než ostatní členské státy, kterými jsme se zabývali, a její přístup považujeme za správnou praxi (body [71–72](#)).

93 Všechny tři vybrané členské státy uplatňovaly sankce za porušení pravidel pro označování potravin, přičemž výše pokut se lišila. Zjistili jsme, že tyto pokuty nebyly vždy odrazující, účinné ani přiměřené (body [73–75](#)).

Doporučení 4 – Posílit kontroly dobrovolných etiket a internetového maloobchodu prováděné členskými státy

Komise by měla členským státům poskytnout pokyny a příklady správné praxe, a podpořit je tak při posilování kontrol dobrovolného označování potravin a internetového maloobchodu.

Cílové datum realizace: 2027

94 Celkově je mechanismus podávání zpráv těžkopádný a jeho přidaná hodnota není jasná. Členské státy Komisi každoročně podávají zprávu o svých úředních kontrolách. Orgány některých členských států nebyly schopny vyplnit celou šablonu Komise pro podávání zpráv. Komise přiznává, že kvůli nesrovnalostem v údajích s významem pro kontroly označování potravin poskytovaných členskými státy jsou v její souhrnné zprávě mezery (body 76–79).

95 Členské státy si také vyměňují informace o problémech v oblasti označování potravin zasíláním oznámení prostřednictvím on-line aplikace systému včasné výměny informací pro potraviny a krmiva. Komise si je vědoma toho, že existují problémy s kvalitou údajů. Část této aplikace je dostupná veřejnosti, avšak zpravidla neobsahuje informace, jež by umožňovaly výrobek identifikovat (například název produktu nebo společnosti). Proto je pro spotřebitele obtížné dozvídat se z portálu o problémech v oblasti bezpečnosti potravin a měnit podle toho své nákupní zvyklosti (body 80–84).

Doporučení 5 – Zlepšit podávání zpráv o označování potravin

Komise by měla:

- a) zlepšit soudržnost údajů oznamovaných členskými státy o kontrolách s významem pro označování potravin, mimo jiné tím, že zefektivní způsob, jakým členské státy podávají zprávy;
- b) při aktualizaci on-line aplikace systému včasné výměny informací pro potraviny a krmiva zlepšit kvalitu údajů a zvýšit objem informací o označování potravin poskytovaných veřejnosti.

Cílové datum realizace: 2027

Tuto zprávu přijal senát I, jemuž předsedá Joëlle Elvingerová, členka Účetního dvora, v Lucemburku na svém zasedání dne 25. září 2024.

Za Účetní dvůr

Tony Murphy

předseda

Přílohy

Příloha I – Témata ke zlepšení uvedená v nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům a v nařízení o tvrzeních

Téma	Odkaz na právní předpis	Cílové datum	Očekávaný výstup	Stav
Výživové profily	Čl. 4 odst. 1 – nařízení o tvrzeních	19. ledna 2009	Výživové profily a podmínky používání výživových nebo zdravotních tvrzení pro potraviny, pokud jde o jejich výživové profily	Dosud neprovedeno
Zdravotní tvrzení	Čl. 13 odst. 3 – nařízení o tvrzeních	31. ledna 2010	Seznam schválených tvrzení a veškeré nezbytné podmínky pro jejich používání	Částečně provedeno; dosud neprovedeno u tvrzení týkajících se rostlinných látek
Čitelnost	Čl. 13 odst. 4 – nařízení o poskytování informací	–	Akty v přenesené pravomoci	Žádné opatření

Téma	Odkaz na právní předpis	Cílové datum	Očekávaný výstup	Stav
Povinné výživové údaje a seznam složek u alkoholických nápojů	Článek 16 – nařízení o poskytování informací	13. prosince 2014	Zpráva Legislativní návrh (ve vhodném případě)	Zpráva dokončena Návrh týkající se vína dokončen
Povinné označování původu i) vepřového, skopového, kozího a drůbežího masa a ii) pokud je původ potravin uveden, ale není stejný jako původ její primární složky	Čl. 26 odst. 2 písm. b) a čl. 26 odst. 3 – nařízení o poskytování informací	13. prosince 2013	Prováděcí akty	Provedeno
Povinné označování původu masa (jiného než hovězího, vepřového, skopového, kozího a drůbežího), mléka a mléka použitého jako složka v mléčných výrobcích, nezpracovaných potravin, jednosložkového produktu a složek představujících více než 50 % potravin	Čl. 26 odst. 5 písm. – nařízení o poskytování informací	13. prosince 2014	Zprávy Evropskému parlamentu a Radě Návrhy na změnu příslušných ustanovení EU (případně)	Provedeno Není relevantní
Povinné označování původu masa použitého jako složka	Čl. 26 odst. 6 – nařízení o poskytování informací	13. prosince 2013	Zpráva Evropskému parlamentu a Radě Návrhy na změnu příslušných ustanovení EU (případně)	Provedeno Není relevantní

Téma	Odkaz na právní předpis	Cílové datum	Očekávaný výstup	Stav
Výskyt transmastných kyselin v potravinách a v celkové stravě obyvatel EU	Čl. 30 odst. 7 – nařízení o poskytování informací	13. prosince 2014	Zpráva Legislativní návrh (ve vhodném případě)	Provedeno
Další způsoby předkládání energetické hodnoty a množství živin	Čl. 35 odst. 5 – nařízení o poskytování informací	13. prosince 2017	Zpráva Evropskému parlamentu a Radě Návrhy na změnu příslušných ustanovení EU (případně)	Provedeno Dosud neprovedeno
Stopy látek způsobujících alergie nebo nesnášenlivost	Čl. 36 odst. 3 písm. a) – nařízení o poskytování informací	–	Prováděcí akty	Dosud neprovedeno
Vhodnost potravin pro vegetariány či vegany	Čl. 36 odst. 3 písm. b) – nařízení o poskytování informací	–	Prováděcí akty	Žádné opatření
Referenční hodnoty příjmu pro konkrétní skupiny obyvatelstva	Čl. 36 odst. 3 písm. c) – nařízení o poskytování informací	–	Prováděcí akty	Žádné opatření

Téma	Odkaz na právní předpis	Cílové datum	Očekávaný výstup	Stav
Nulový nebo snížený výskyt lepku	Čl. 36 odst. 3 písm. d) – nařízení o poskytování informací	–	Prováděcí akty	Provedeno

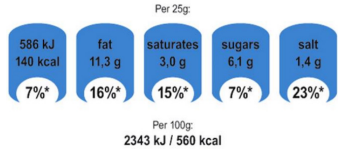
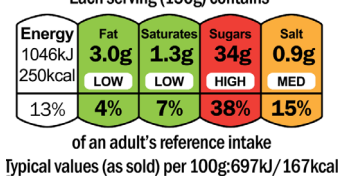
Příloha II – Příklady postupů označování, které by mohly spotřebitele uvést v omyl

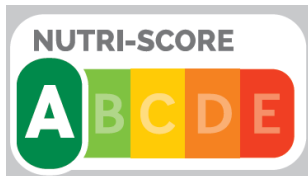
Druh označení	Příklady	Popis
Související s absencí určitých prvků	Bez přísad Bez konzervantů Bez antibiotik	„Čisté“ označování souvisí s absencí určitých prvků (například „bez antibiotik“). Potravinářské společnosti mohou tento postup využít coby marketingový nástroj, protože někteří spotřebitelé vyhledávají přírodní, méně zpracované potraviny, které neobsahují syntetické přísady, a jsou tedy považovány za zdravější možnost. Pravidla EU nestanoví zvláštní podmínky pro používání tvrzení jako „bez přísad“ nebo „bez konzervantů“, ale tyto informace by měly být v souladu s obecnými požadavky nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům (tj. měly by být přesné a neměly by spotřebitele uvádět v omyl nebo je mást).
Související s necertifikovanými vlastnostmi	Čerstvý Přírodní Celozrnný	Tvrzení „přírodní“ je často využíváno potravinářskými společnostmi jako marketingový nástroj, neboť zdůrazňuje pozitivní aspekt. Toto tvrzení nicméně nemá oficiální definici s výjimkou kontextu nařízení o aromatech (například „přírodní vanilkové aroma“) a nařízení o tvrzeních (například „s vysokým obsahem přírodní vlákniny“). Některé potravinářské společnosti mají tendenci budit zdání, že jejich produkty jsou zdravější, než ve skutečnosti jsou, což je zavádějící. Neexistují například pravidla pro minimální obsah celých zrn, který potravina musí obsahovat, aby bylo možno použít pojem „celozrnný“, kromě požadavku týkajícího se kvantitativního určení.

Druh označení	Příklady	Popis
Neuvedení informací	Nealkoholický Neuvedení slova „rozmrazený“	Neexistuje harmonizovaný způsob informování spotřebitelů z EU, že výrobky obsahují alkohol. Místo toho mohou platit vnitrostátní předpisy. Právo EU nedefinuje nealkoholické nápoje. Na základě celních předpisů může být v Belgii pivo obsahující méně než 0,5 % alkoholu prodáváno jako nealkoholické pivo (zatímco v Nizozemsku je to 0,1 % a ve Francii a Itálii 1,2 %). To může mást spotřebitele, kteří ze zdravotních nebo náboženských důvodů nechtějí konzumovat žádný alkohol. Předpisy EU stanoví, že potraviny, které byly zmrazeny a jsou prodávány rozmrazené, musí na obalu uvádět zmínku „rozmrazený“ produkt, s výjimkou případů, kdy rozmrazení nepředstavuje riziko (například u výrobků, jako je máslo). Orgány členských států uvedly, že není vždy jasné, kdy je možné tuto výjimku uplatnit, a to navzdory tomu, že existují předpisy EU.
Související s názvem výrobku	Použití slova „masový“ k popisu masných výrobků	Litevské orgány konstatovaly, že způsob popisu produktů může být někdy zavádějící. Například použití slova „masový“ k vyjádření toho, že masný výrobek, jako je klobása, má zvláštní charakteristiky, i když jde o nedílnou vlastnost daného produktu. Tento postup je nařízením o poskytování informací o potravinách spotřebitelům zakázán.

Zdroj: analýza EÚD.

Příloha III – Typy systémů výživového označování na přední straně obalu v EU a ve Spojeném království

Taxonomie popsané v literatuře		Příklady		Subjekt, který systém vyvinul	Členský stát
Údaje o jednotlivých živinách	Číselný Nedirektivní	Referenční hodnoty příjmu	 Per 25g: 586 kJ / 140 kcal fat 11.3 g (16%*) saturates 3.0 g (15%*) sugars 6.1 g (7%*) salt 1.4 g (23%*) Per 100g: 2343 kJ / 560 kcal	Soukromý	V celé EU
	Reduktivní (nevysvětlující)	Baterie NutrInform	 Ciascuna porzione (30 g) contiene: CALORIE 132 kcal / 552 kJ GRASSI 4,2 g (6%*) GRASSI SATURI 1,9 g (10%*) ZUCCHERI 5 g (6%*) SALE 1,3 g (21%*) delle Assunzioni di Riferimento di un adulto medio (2.000 kcal / 8.400 kJ) Per 100g: 441 kcal / 1.845 kJ	Veřejný	Itálie
	Barevně kódované Polodirektivní Hodnotící (vysvětlující)	Přední strana obalu ve Spojeném království	 Each serving (150g) contains Energy 1046kJ / 250kcal Fat 3.0g (LOW) 4% Saturates 1.3g (LOW) 7% Sugars 34g (HIGH) 38% Salt 0.9g (MED) 15% of an adult's reference intake Typical values (as sold) per 100g: 697kJ / 167kcal	Veřejný	Spojené království

Taxonomie popsané v literatuře			Příklady		Subjekt, který systém vyvinul	Členský stát
Souhrnné etikety	Pozitivní loga (schválení)	Direktivní Hodnotící (vysvětlující)	Klíčová dírka		Veřejný	Dánsko, Litva, Švédsko
			Loga srdce / zdraví		Nevládní organizace Veřejný	Finsko, Slovinsko Chorvatsko
	Odstupňované ukazatele		Nutri-Score		Veřejný	Belgie, Německo, Francie, Lucembursko, Nizozemsko,

Zdroj: EÚD na základě zprávy Komise Evropskému parlamentu a Radě o využívání dalších způsobů vyjadřování a uvádění výživových údajů (COM(2020) 207 final).

Použité zkratky

RASFF: systém včasné výměny informací pro potraviny a krmiva

WHO: Světová zdravotnická organizace

Odpovědi Komise

<https://www.eca.europa.eu/cs/publications/sr-2024-23>

Harmonogram

<https://www.eca.europa.eu/cs/publications/sr-2024-23>

Auditní tým

Účetní dvůr ve svých zvláštních zprávách informuje o výsledcích auditů politik a programů EU či tématech z oblasti správy a řízení zaměřených na konkrétní oblasti rozpočtu. Vybírá a koncipuje tyto auditní úkoly tak, aby byl jejich dopad co nejvyšší, a zohledňuje přitom rizika pro výkonnost nebo zajištění souladu s předpisy, objem příslušných příjmů či výdajů, očekávaný vývoj, politické zájmy a zájem veřejnosti.

Tento audit výkonnosti provedl auditní senát I, který se zaměřuje na udržitelné využívání přírodních zdrojů a jemuž předsedá členka EÚD Joëlle Elvingerová. Audit vedla členka EÚD Keit Pentus-Rosimannusová a podporu jí poskytovali vedoucí kabinetu Annikky Lampová, tajemnice kabinetu Daria Bochnarová, vyšší manažerka Florence Fornaroliová, vedoucí úkolu Aris Konstantinidis, auditoři Marie Elgersmaová, Jolita Korzunienėová a Els Bremsová a stážistka Evelyn Hoffmannová. Jazykovou podporu zajišťovaly Zoe Amadorová, Paola Magnanelliová a Viktorija Šablevičiūtėová. Grafickou podporu zajišťovala Marika Meisenzahlová. Administrativní podporu zajišťovala Judita Frangežová.



Zleva doprava: Marie Elgersmaová, Aris Konstantinidis, Annikky Lampová, Keit Pentus-Rosimannusová, Florence Fornaroliová, Daria Bochnarová a Jolita Korzunienėová.

AUTORSKÁ PRÁVA

© Evropská unie, 2024

Politiku opakovaného použití dokumentů Evropského účetního dvora (EÚD) upravuje [rozhodnutí Evropského účetního dvora 6-2019](#) o politice týkající se veřejně přístupných dat a opakovaném použití dokumentů.

Pokud není uvedeno jinak (například v jednotlivých upozorněních o ochraně autorských práv), je obsah EÚD vlastněný EU předmětem licence [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Opakované použití je tedy obecně povoleno za podmínky, že je uveden zdroj a případné změny jsou označeny. Osoby opakovaně používající obsah EÚD nesmí měnit jeho původní význam či sdělení. EÚD nenese za jakékoli důsledky opakovaného použití odpovědnost.

Pokud konkrétní obsah zobrazuje identifikovatelné fyzické osoby, například na fotografiích zaměstnanců EÚD, nebo zahrnuje díla třetích stran, je nutno získat další povolení.

Je-li takové povolení poskytnuto, ruší a nahrazuje výše uvedené obecné povolení a musí jasně uvádět veškerá omezení týkající se použití.

K použití nebo reprodukci prvků, které nejsou vlastnictvím EU, může být nutné žádat o povolení přímo příslušné držitele autorských práv. EU není držitelem autorských práv nebo ochranných známek ve vztahu k těmto prvkům:

Vizuální prvky obsažené na následujících obrázcích a v rámečku byly vytvořeny s využitím zdrojů od různých držitelů autorských práv:

Obrázek 3: © [stock.adobe.com/](#) wisannumkarng, Vlad Klok, FotoIdee.

Obrázek 7, 14 a 16: [Flaticon.com](#) © Freepik Company S.L. Všechna práva vyhrazena.

Obrázek 8: © [stock.adobe.com/](#) Pilawan.

Obrázek 10: (fiktivní sušenky) © [stock.adobe.com/](#) castecodesign, Giordano Aita, ludmila_m; (čokoládová tyčinka) © [stock.adobe.com/](#) castecodesign, Anastasi17.

Rámeček 3: © [stock.adobe.com/](#) VectorBum.

V různých částech zprávy byla použita loga a ochranné známky různých držitelů práv: [NutriScore](#) (obrázky 3, 11, 12 a příloha III).

[Zdravý život](#), [symbol srdce](#) a [symbol ochranných potravin](#) (obrázek 11 a příloha III).

[Klíčová dírka](#) a [baterie NutriInform](#) (obrázek 11, 12 a příloha III).

[Logo ekologických produktů EU](#), [loga zeměpisných označení](#), [Kokybé](#), [Streekproduct](#), [Fairtrade](#) a [certifikace klimatické neutrality](#) (obrázek 15).

[Referenční hodnoty příjmu](#) a [přední strana obalu ve Spojeném království](#) (příloha III).

Programové vybavení nebo dokumenty, na něž se vztahují práva průmyslového vlastnictví, jako patenty, ochranné známky, zapsané (průmyslové) vzory, loga a názvy, jsou z politiky EÚD pro opakované použití vyloučeny.

Internetové stránky orgánů a institucí Evropské unie využívající doménu europa.eu obsahují odkazy na stránky třetích stran. Protože nad jejich obsahem nemá EÚD žádnou kontrolu, doporučujeme seznámit se s jejich vlastními zásadami ochrany soukromí a politikou v oblasti autorských práv.

Použití loga EÚD

Logo EÚD nesmí být použito bez předchozího souhlasu EÚD.

HTML	ISBN 978-92-849-3039-5	ISSN 1977-5628	doi:10.2865/1988268	QJ-01-24-005-CS-Q
PDF	ISBN 978-92-849-3040-1	ISSN 1977-5628	doi:10.2865/4576223	QJ-01-24-005-CS-N

Etikety poskytují spotřebitelům informace o obsahu potravin a pomáhají jim rozhodovat se o tom, co koupí, informovaným způsobem. Zjistili jsme, že označování potravin v EU může pomoci spotřebitelům přijímat lépe informovaná rozhodnutí při nákupu potravin, existují však významné mezery v právním rámci EU a slabé stránky v oblasti monitorování, podávání zpráv, kontrolních systémů a sankcí. To vede k tomu, že spotřebitelé se setkávají s etiketami, jež mohou být matoucí nebo zavádějící nebo kterým ne vždy rozumí. Předkládáme několik doporučení, k nimž patří: řešit mezery v právním rámci EU pro označování potravin, s větším úsilím analyzovat postupy v oblasti označování a přijmout opatření, aby byli spotřebitelé schopni označování potravin lépe porozumět.

Zvláštní zpráva EÚD podle čl. 287 odst. 4 druhého pododstavce Smlouvy o fungování EU.



EVROPSKÝ
ÚČETNÍ DVŮR



Úřad pro publikace
Evropské unie

EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUCEMBURSKO

Tel.: +352 4398-1

Dotazy: eca.europa.eu/cs/contact
Internetová stránka: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors